19-ter Jahrgang Nr. 134. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 2. Dezember. 1887.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Waitzner-Ring Nr. 3.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס ארגאן. ערשיינט וואכענטליך דרימאל.

רעדאקציאָן אונד אדמיניס-
טראציאָן בעפינדען זיך:
בודאפעסט,
וואיטצנער-רינג נו. 3,
פּראנומעראציאָנס-פּרייס:
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדן אסטר. וויי.
האלביעהריג 4 גולדן אסטר. וויי.
פיערטעלייעהריג 2 גולדן אסטר. וויי.
פירים אויסלאנד
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ö. וויי.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ö. וויי.
פיערטעלייעהר. 2 גולד. 50 קר. ö. וויי.
פּראנומעראציאָנען
ווערדען יעדען טאג אנגענומען.
אנצייגען ווערדען
נאך אויפליגענדעם טאריף בערעכנעט.

1887. 134 נייגצעהנטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט, פרייטאג טז׳ כסליו, תרמ״ח.

צור קריזיס אין פראנקרייך.

ערנסט לייטען דיא אים פארזאמען-דען נאכריכטען איבער דיא פראזידענ-טענקריזיס. דיא פיר געסטערן ערהאפטע אבדאנקונגנרעדען אים בין צור שטונדע נכט ערפאלגט. ווסדאלב דאס אנס אמט קום ווידער איינגעטרעטענע מינס-טעריום דאזיערצום צווייטען מאל דעמיס-יאנירטע.

דיא געסטרען וטצונגען דער קאמער איבר דעם סנאמס געשמאלטעטען זיך ווהר שטרמיש, אונד איך אויף דער שטראסע פאר דעם פארלא-מענטסגעבידד גינג עס הייסט צו. דיא אנגאממל-טע פאלקסמענגע שרייא: הערמיסיאן! אויר עס לעבע בילאנשע! עס קאם צו שלאגעריען אויר צופערהאפטונגען. דאס פארלאמענט מיסטע ווייג בעראטהונגען אבסרעטען, אויר דיא ווארטע דעם הערצאגס לארהאפקאל. דיא ער געסטערן אין דער קאמער געשפראכען: ווייר בעטען אין קלאגלייכעם שווייפעל! דאכטן נאך מאנכער בעצייהונג הין בערעכטיגט.

נעריים עגטשלוסס פארליפען נכט אבצו-דאנקען. ווארדע פאן דער קאמער מיט הארנ-גלאכטער איפגענאמען אויר דאס פרא-ווארטגען ווארדע אים פארלאמענט אלס אויך אים פארלקע פערלע געגער געשאפען. פארליצא אויר מילוטאר. ווערלכע דען אינגאנג צור קאמער בעזאכטען. דאסטען גראפסע מיטע דאס אנדרא-גערע פארטיקגעדאלטען. הערזלעך ווערלכע פירגרעזיי פארטיא נאהם. ווארד פאן דער מעגען פאסטאן שטיקקגערים-סען. אויר דיא פארליצא קאנגט אדן גען דיא פארקסיאיסה נר זוהר דיא פערר-האפטונגשטען.

מאן בעפירכטעט דאסס דיא פארלקסמענג צו נעיאלטמאסס-ערען נרייפען אויר ווארד דאס פארלאמענטסגעבייד אלס אויך דען פארלאמענטס שטרייד ווערדע. ווסדאדר גראפסע פארלכסמאסס-ערען געטראפען ווארדען.

געסטערן גענען דאוהר אבערדס דאס אויך דיא פארלקסמענג פערוהנד, אין דען דעגעדיגס-פארלאמענטען דיא ווארדע אבער אויס-אינגאנדגעשפרעגנט אויר ווערלע פערהאפטונגען פארגענאמ-מען ווארדען.

צור טאגעסגעשיכטע.

פאפסט לעא XIII. דאס פארגעסטערן אראסדרך וועגען יבילאוס דען אונגארישען פולגערונגען אנטער פירהיגס דעם קארדינאלס שומאר עמפפאנגען אויר עריוויעדערונג אויף דיא בעזוכסטע דער אונ-גארן בעמאנס. דיא גאנטע עס דיא צייל-ערע אויר דיא ערע צווייפען כריסטען אויר נכט-כריסטען אין אונגארן גנכט צוצוראפסען. ער שפראך דיא האפענונג אויס, דאס דער קארדינאל-פרימאס אויר דיא בישאפע אללעס איפבעטען ווערדען, אים דיא אונגארישען גלייכען דען כריסט-ליכען מיטגרען צו ערהאלטען. דיעע ווארטע

ווערדען אלס איינע איפפארדערונג צור פעראנ-שטאלטונג אינער קאטהאלישען אנגי-טאציאן אין אונגארן איפגעפאססט אויר דיפען אין דען רעגיערונגסקרייזען מיססשטימונג הערפאר.

* * *

עס צייגט זיך איממער קלארער, דאסס דיא אנווענדונגהייט דעם צארען אין בערלין דיא ווירקונג האטטע, דאסס דיא רוס-סישען צייטונגען ווענגער גענען דייטשלאנד, דא-פיר אבער אימאמאטער אויר אערבטטערטער גע-גען אסטערייך-אונגארן לאוצערען. ווען מאן בע-דענקט, דאסס אין רוססלאנד דיא צייטונגען נר דאס שרייבען דירפען, וואס בעדארפלך גענעהמיגט ווירד, קאנן מאן דיא בעדייטונג דעזעס אומשוואנ-געס ערמעססען.

* * *

אין דער פארגעסטערנען וטצונג דעם דייט-טשען רייכסטאגעס קאם עס צו איינער שטרמישען סצענע, דער אצאיליסטישע אבגע-אردענעטע בעבעל נריפ דיא ווענערונג וועגען דער אימעער יאכסענדען מיליטאר-פארדערונגען העפטע אן. ער אנטע: דער קריעג פאס יאהרע 1866 ווארד אין אינבריס טלבערא-בערפאלל אסטערריכס דורך פרוססען, פרוססען האט דיא אונגארן גערארעצו צור רעוואל-ליציאן ערמונטערט. טראטצדעם נעמנט זיך דיא דייטשע נאציאן דיא פריעדלעסטע נאציאן דער וועלט. אינע אלכע הייבעלויא מוסס עגדלוך איפגעדעקקט ווערדען. נראפסע איפרעגונג אונטער דען אבגאארדנעטען דער פא-ווערונג דיפען בעמער צור אדרעסע. דעמזעלבען אבער פארט: דיא ווערוויסונג ערלאסס-לאטהרינגענס ווארד אין נראפסער פאל-טשער פערדרעס. דיא שטעגערען רייסטאגען ווער-דען דען קריעג עדסט דעמט דערבייפרעדען. פאר דיעעם שרעקלעכען צוקונפטסקריעג אללעס דיא רעגערונג צוריקשווערען. דען דיא בולגשטעער אויר נוטשטעער ווייזד פאן דען מאססען נעטראנ-גען. דיא רעגערונג וטצט דארד דיא לעגיטימע-טעלעגשטייערונג דעם ארבייטער צעגעמאל ווערעד ווארד מאן אדהם נעבען. דיא אללגערפפעריזונג ווירד אנגעפירט. אבער גלייכצייטיג ווירד דאס אינגאהמגעגען פעדשאפטן. — וווגדט-הארסט נאהם דיא רעגערונג אין שוטן, אינדעם ער אנטע: דיא אדראפאטשע שפאנונג מאכע שטארקע רוסטונגען דייטשלאנדס נאטווענדיג; ער האט פערבייטען צו דער הערעסעלרעגע. אבער רוסטע דיא. דאסס דיא אללגאדלכען מעדרפארדערונגען נראפע מיסשטיט-מונג עגעגען.

אויס דעם פארלאמענט.

פארגעסטערן האט דאס אבגעארד-נעטענהאוס דאס גייט טאבאק-נעוועטען אם נראפסען אויר נאנצען אנגע-נאממען אויר עגסטערן בעגאן דיא בעראט-טונג אומער דיא אינצעלנען פארגראפען דיעעס געוועטעס.

דאס אנטערגעסס דער פארגעסטערנען וטצונג דעם אבגעארדנעטען הארנ-גלאכטער אויר אויפפארדערונג צור פעראנ-שטאלטונג אינער קאטהאלישען אנגי-טאציאן אין אונגארן איפגעפאססט אויר דיפען אין דען רעגיערונגסקרייזען מיסשטיממונג הערפאר.

* * *

עס צייגט זיך איממער קלארער, דאסס דיא אנווענדונגהייט דעם צארען אין בערלין דיא ווירקונג האטטע, דאסס דיא רוס-סישען צייטונגען ווענגער גענען דייטשלאנד, דא-פיר אבער אימאמאטער אויר אערבטטערטער גע-גען אסטערייך-אונגארן לאוצערען. ווען מאן בע-דענקט, דאסס אין רוססלאנד דיא צייטונגען נר דאס שרייבען דירפען, וואס בעדארפלך גענעהמיגט ווירד, קאנן מאן דיא בעדייטונג דעזעס אומשוואנ-געס ערמעססען.

* * *

אין דער פארגעסטערנען וטצונג דעם דייט-טשען רייכסטאגעס קאם עס צו איינער שטרמישען סצענע, דער אצאיליסטישע אבגע-אردענעטע בעבעל נריפ דיא ווענערונג וועגען דער אימעער יאכסענדען מיליטאר-פארדערונגען העפטע אן. ער אנטע: דער קריעג פאס יאהרע 1866 ווארד אין אינבריס טלבערא-בערפאלל אסטערריכס דורך פרוססען, פרוססען האט דיא אונגארן גערארעצו צור רעוואל-ליציאן ערמונטערט. טראטצדעם נעמנט זיך דיא דייטשע נאציאן דיא פריעדלעסטע נאציאן דער וועלט. אינע אלכע הייבעלויא מוסס עגדלוך איפגעדעקקט ווערדען. נראפסע איפרעגונג אונטער דען אבגאארדנעטען דער פא-ווערונג דיפען בעמער צור אדרעסע. דעמזעלבען אבער פארט: דיא ווערוויסונג ערלאסס-לאטהרינגענס ווארד אין נראפסער פאל-טשער פערדרעס. דיא שטעגערען רייסטאגען ווער-דען דען קריעג עדסט דעמט דערבייפרעדען. פאר דיעעם שרעקלעכען צוקונפטסקריעג אללעס דיא רעגערונג צוריקשווערען. דען דיא בולגשטעער אויר נוטשטעער ווייזד פאן דען מאססען נעטראנ-גען. דיא רעגערונג וטצט דארד דיא לעגיטימע-טעלעגשטייערונג דעם ארבייטער צעגעמאל ווערעד ווארד מאן אדהם נעבען. דיא אללגערפפעריזונג ווירד אנגעפירט. אבער גלייכצייטיג ווירד דאס אינגאהמגעגען פעדשאפטן. — וווגדט-הארסט נאהם דיא רעגערונג אין שוטן, אינדעם ער אנטע: דיא אדראפאטשע שפאנונג מאכע שטארקע רוסטונגען דייטשלאנדס נאטווענדיג; ער האט פערבייטען צו דער הערעסעלרעגע. אבער רוסטע דיא. דאסס דיא אללגאדלכען מעדרפארדערונגען נראפע מיסשטיט-מונג עגעגען.

אויס דעם פארלאמענט.

פארגעסטערן האט דאס אבגעארד-נעטענהאוס דאס גייט טאבאק-נעוועטען אם נראפסען אויר נאנצען אנגע-נאממען אויר עגסטערן בעגאן דיא בעראט-טונג אומער דיא אינצעלנען פארגראפען דיעעס געוועטעס.

דאס אנטערגעסס דער פארגעסטערנען וטצונג דעם אבגעארדנעטען הארנ-גלאכטער אויר אויפפארדערונג צור פעראנ-שטאלטונג אינער קאטהאלישען אנגי-טאציאן אין אונגארן איפגעפאססט אויר דיפען אין דען רעגיערונגסקרייזען מיסשטיממונג הערפאר.

* * *

עס צייגט זיך איממער קלארער, דאסס דיא אנווענדונגהייט דעם צארען אין בערלין דיא ווירקונג האטטע, דאסס דיא רוס-סישען צייטונגען ווענגער גענען דייטשלאנד, דא-פיר אבער אימאמאטער אויר אערבטטערטער גע-גען אסטערייך-אונגארן לאוצערען. ווען מאן בע-דענקט, דאסס אין רוססלאנד דיא צייטונגען נר דאס שרייבען דירפען, וואס בעדארפלך גענעהמיגט ווירד, קאנן מאן דיא בעדייטונג דעזעס אומשוואנ-געס ערמעססען.

* * *

אין דער פארגעסטערנען וטצונג דעם דייט-טשען רייכסטאגעס קאם עס צו איינער שטרמישען סצענע, דער אצאיליסטישע אבגע-אردענעטע בעבעל נריפ דיא ווענערונג וועגען דער אימעער יאכסענדען מיליטאר-פארדערונגען העפטע אן. ער אנטע: דער קריעג פאס יאהרע 1866 ווארד אין אינבריס טלבערא-בערפאלל אסטערריכס דורך פרוססען, פרוססען האט דיא אונגארן גערארעצו צור רעוואל-ליציאן ערמונטערט. טראטצדעם נעמנט זיך דיא דייטשע נאציאן דיא פריעדלעסטע נאציאן דער וועלט. אינע אלכע הייבעלויא מוסס עגדלוך איפגעדעקקט ווערדען. נראפסע איפרעגונג אונטער דען אבגאארדנעטען דער פא-ווערונג דיפען בעמער צור אדרעסע. דעמזעלבען אבער פארט: דיא ווערוויסונג ערלאסס-לאטהרינגענס ווארד אין נראפסער פאל-טשער פערדרעס. דיא שטעגערען רייסטאגען ווער-דען דען קריעג עדסט דעמט דערבייפרעדען. פאר דיעעם שרעקלעכען צוקונפטסקריעג אללעס דיא רעגערונג צוריקשווערען. דען דיא בולגשטעער אויר נוטשטעער ווייזד פאן דען מאססען נעטראנ-גען. דיא רעגערונג וטצט דארד דיא לעגיטימע-טעלעגשטייערונג דעם ארבייטער צעגעמאל ווערעד ווארד מאן אדהם נעבען. דיא אללגערפפעריזונג ווירד אנגעפירט. אבער גלייכצייטיג ווירד דאס אינגאהמגעגען פעדשאפטן. — וווגדט-הארסט נאהם דיא רעגערונג אין שוטן, אינדעם ער אנטע: דיא אדראפאטשע שפאנונג מאכע שטארקע רוסטונגען דייטשלאנדס נאטווענדיג; ער האט פערבייטען צו דער הערעסעלרעגע. אבער רוסטע דיא. דאסס דיא אללגאדלכען מעדרפארדערונגען נראפע מיסשטיט-מונג עגעגען.

צור קריזיס אין פראנקרייך.

ערנסט לייטען דיא אים פארזאמען-דען נאכריכטען איבער דיא פראזידענ-טענקריזיס. דיא פיר געסטערן ערהאפטע אבדאנקונגנרעדען אים בין צור שטונדע נכט ערפאלגט. ווסדאלב דאס אנס אמט קום ווידער איינגעטרעטענע מינס-טעריום דאזיערצום צווייטען מאל דעמיס-יאנירטע.

דיא געסטרען וטצונגען דער קאמער איבר דעם סנאמס געשמאלטעטען זיך ווהר שטרמיש, אונד איך אויף דער שטראסע פאר דעם פארלא-מענטסגעבידד גינג עס הייסט צו. דיא אנגאממל-טע פאלקסמענגע שרייא: הערמיסיאן! אויר עס לעבע בילאנשע! עס קאם צו שלאגעריען אויר צופערהאפטונגען. דאס פארלאמענט מיסטע ווייג בעראטהונגען אבסרעטען, אויר דיא ווארטע דעם הערצאגס לארהאפקאל. דיא ער געסטערן אין דער קאמער געשפראכען: ווייר בעטען אין קלאגלייכעם שווייפעל! דאכטן נאך מאנכער בעצייהונג הין בערעכטיגט.

נעריים עגטשלוסס פארליפען נכט אבצו-דאנקען. ווארדע פאן דער קאמער מיט הארנ-גלאכטער איפגענאמען אויר דאס פרא-ווארטגען ווארדע אים פארלאמענט אלס אויך אים פארלקע פערלע געגער געשאפען. פארליצא אויר מילוטאר. ווערלכע דען אינגאנג צור קאמער בעזאכטען. דאסטען גראפסע מיטע דאס אנדרא-גערע פארטיקגעדאלטען. הערזלעך ווערלכע פירגרעזיי פארטיא נאהם. ווארד דאן דער מעגען פאסטאן שטיקקגערים-סען. אויר דיא פארליצא קאנגט אדן גען דיא פארקסיאיסה נר זוהר דיא פערר-האפטונגשטען.

מאן בעפירכטעט דאסס דיא פארלקסמענג צו נעיאלטמאסס-ערען נרייפען אויר ווארד דאס פארלאמענטסגעבייד אלס אויך דען פארלאמענטס שטרייד ווערדע. ווסדאדר גראפסע פארלכסמאסס-ערען געגער ווארדען.

געסטערן גענען דאוהר אבערדס דאס אויך דיא פארלקסמענג פערוהנד, אין דען דעגעדיגס-פארלאמענטען דיא ווארדע אבער אויס-אינגאנדגעשפרעגנט אויר ווערלע פערהאפטונגען פארגענאמ-מען ווארדען.

צור טאגעסגעשיכטע.

פאפסט לעא XIII. דאס פארגעסטערן אראסדרך וועגען יבילאוס דען אונגארי-שען פולגערונגען אנטער פירהיגס דעם קארדינאלס שומאר עמפפאנגען אויר עריוויעדערונג אויף דיא בעזוכסטע דער אונ-גארן בעמאנס. דיא גאנטע עס דיא צייל-ערע אויר דיא ערע צווייפען כריסטען אויר נכט-כריסטען אין אונגארן גנכט צוצוראפסען. ער שפראך דיא האפענונג אויס, דאסס דער קארדינאל-פרימאס אויר דיא בישאפע אללעס איפבעטען ווערדען, אים דיא אונגארישען גלייכען דען כריסט-ליכען מיטגרען צו ערהאלטען. דיעע ווארטע

אנגערעגט ווארדן. פאן דער טרקשטן רע-
גירונג אונד פאם פילטאן. דיא זיך א ביא ידער
געלעגענהייט אים האכסטן גראדע זיכטבארליך
צייגן, איזט איינע אלטע מאסאגעל נכט דענק-
באר, אבער רוסלאנד שיינט דיזעלבע דורך
פרעסאגען פאן דער טרקיא ערווירקט צו האבען.
דיא רוסישען מאכטהאבער פערפאהרען מיט דען
זיזען נאגען וויא איזגרציש פרעה, דער דיא זידען
נכט נור אונטערדרוקקט אונד געקנעכטעט, אנדערן
איך אם פערלאסען דעם לאנדעס געזונדערט
האטטע.

* (איין נאכשפיעל צום טיסא-
עסלארער פראצעסס) צייהט זיך בע-
רייטס פינפטהאלב יאהרע הינדורך. אינער דער
פערטהיידיגער אין דיעזעם בלוטבעשולדיגונגס-
פראצעסס, דר. אינגאן היימאנן, נאכדעם
נאמליך אם 28-טען יולי 1888 אין זיינער פערטהיי-
דיגונגסרעדע פאלגענדעס: „אונד זיינדער עטאנט
דיא אנקלאגע צו דערען בעקראפטיגונג דאס נאכצע
מאמטאט, פאן זיינעם ארמיינסראטזיען אבער-
הויפטע אנגעפאנגען בין הינאב צום דאפרייכטער,
איך אונמארלישען, אונגע-
זעטצליכען אונד הייملاويب-
טען ווענגען פאלשע בעוויזעצ
ערהאשען וזכט.“ — צווייא מאנע נאך דיעזער רעדע
איבערדיכטע דער קאמטאט-אבערפיסקאל סיק-
סאי אים נאמען דער בעאמטען דעם פאבאלטשער
קאמטאטס נעגען דר. הימאן דיא קלאגע ווענען
פערלייטמדונג אונד ערמעבעלידיגונג. דיא שטאאטס-
אנוואלטשאפט, ווילכע דאס פערפאהרען איזליטיג-
טע ווער אבער בין נאך אבלויף דער דרייטאגאט-
ליכען פערפאהרענספרים נכט אים בעטצע אי-
נער פאללאבט דער אין אהרער עהרע זיך גע-
קראנכט פיהלענדען בעאמטען, ווייסאלב דיא ע-
סטע אינשטאנז דאס ווייטערע פערפאהרען נעגען
דר. הימאן אינגעשטעללט האט. עטצט
האט אבער דיא קאנזיליע מאפיר דיא פאדט-
זעטצונג דעם שטראפפערפאה-
רענס נעגען דר. הימאן אנגעהרענט. קאמטט
עס צור גערכטספערהאנדלונג, דאנן דרייפטע אין
נוט שטיקק טיסא-עסלאר נאכמאלס צו איספיהר-
ליכער ערהארטערונג געלאנגען.

* (דיא אנהאנגער זיערהא-
וואים אין צענגרד) דעמאנשטרירטען
אם נאמטאג אבענדס נעגען דען נייען אבגעארדנעטען
בעלא קאמיאטהי. דאס מיליטאר וואר דען
נאכצוג טאג אינער אין בעריישטאפט געוועזען.

* (איך דעם נייען אלטאפענער
פריעדהאפע) יאהרען פאנגעסטערן דורך
איינע שטאדטישע קאמטיסיאן דיא פיר דיא איינ-
צעלנען קאנפעסיאנען בעשטיממטען פארצעללען
אבגעריעצט. בייא דיעזער געלעגענהייט ערגיעריגט
דיא אלטאפענער אייר. נעמיינדע אייר נעזיר אים
איבעלאסטונג דער יידישען אבטהיילונג צו ולבסט-
שטאנדיגער פערוואלטונג דער נעמיינדע.

* (פיר דיא אבגעבראנטען
ווידען פאן עפעריעס) יאהרען בין
31-טען אקטאבער 10,008 פל. 67 קר. נעזאמטעלט,
וואפאן 4595 פל. אן ארמעדע אבגעבראנטע פער-
טהילט יאהרען; דער רעסט יאהרע אלס בין-
טראג פיר דען ווייטעראייפהייא דער אבגעבראנטען
וינאנאנע בעשטיממט.

* (דיא טהראנרעדע) מיט ווילל-
כער דיעזע וואכע דאס רומאנישע פאר-
לאמענט עראפפנעט יאהרע, ציכנעט זיך
דורך איינע פיללע פאן לייגען איס. דיא שפריכט
אונטער אנדרעם פאם שטיינגרען יאהלשטאדע
דעם לאנדעס. יאהررنער טהאטאבלך אין רומאנען
איבערהאל דאס ווירטשאפטליכע עלענד טאגלך
מעהר איבערהאנד נעמט. דער שלוסאטען דער
טהראנרעדע פערשפריכט נעוועטצע צור פערבעס-
סערונג דעם אינטעررכטס- אונד דעם נערכטס-
וועזענס. דאס טהוט עבען דען רומאנען נאטה;
וויסען אונד נערעכטיגקייט
פעללט איהנען אייף שריטט אונד טריטט;
ווענן דיא זיך דיעזע אנאיגנען, דאנן ווערדען דיא נכט
מעהר דיא מארדער פאן יודען פריישפרעכען, ווייא
עס בייזהער בייא דען רומאנישען נערכטען איב-
ליך איזט.

* (דיא יודען אונד דיא פער-
ברעכען אין רוסלאנד.) פאן 1591 פער-
זאנען, ווילכע לעטצטהין אין פעטערסבורג
אבגעארטהיילט ווארדען, נעהארטען 1303 דער
גريכיש-אرטהאדאקסען אונד 248 אנדערען כריסט-
ליכען קאנפעסיאנען אן; דיא איבريגען, אللو נור
פיערציג, ווארען יודען.

* (רוסישע פאלשמינצער.)
אין מינסק אונד אין ווילנא ווארדען
פאלשמינצער-באנדען עגזעדעקקט אונד פערהאפ-
טעט. אן דער שפיטצע דער מינסקער פאלשמינצער
שטאנד אין געוויססער שלמה דאבעצקי. מעהר
אלס 29,000 פאלשע פינפרובלשטיגע הא-
בען דיעזע פאלשמינצער בעריישט פערארבייטעט.
ווארהרעגד נור נאך 934 פאלשע רובעל בייא איהנען
פארגעפונדען ווארדען.

* (איין נייסטليכער אלס
מיכעל מארדער.) אין פעטרינא
(קראאצען) ווארדע אם נאמטاג דער נريכيش-
אرטנאלישע פפארער פאפאוויטש צו
פינפצעהن יאהرען שיערען
קערקערס פערארטהיילט, ווייל ער אינער
געוויססן טהרעוא פאנט. מיט ווילכער ער
אין שטראפלינגס פערהالטنيس אונטערהיילט,
צור ערמארדונג איהרעם מאנעס דיא הארד באט,
דיא בעצאהלטען איינע געוויسسן קאמטשי. דאמיט
ער פאנט ערשיעסسن. לעטצטערער ווארדע אבער
בלאס פערוואנדעט. דיא טרייلاو נאמטען אונד
קאמטשי ווארדען בעריישט פريער. ערסטערע
צו 15- אונד לעטצטערער צו 10-יאהرينגס צוכטהاوس
פערארטهيلט.

* (דאס פאלאער בלוטباد.)
דיעזער פראצעסס ווארדע געسسען אن טע-
מעשווار אבגעשלאסسن. עס ווארדען פאן
דען אנגעקלאגטען פערارטهيلט: אينער צו 15
יאהرען, פيער צו 10 יאهرען, אينער צو 12 יאهرען,
درייא צו 5 יאهرען, אينער צو 7 יאهرען, ועכסס צو
אينעם הالבען יאهر אונד צوייא צו 1 יאهر צوכטو-
هاوس. אכט דער אנגעקלاגטען ווארדען פريינ-
سپراכען. דאדורטער אייך דער נעמיינדעבטער
זשומאנקא, נעגען דיא פريישפרעכונג דעם
לעטצטערען אפפעللירט דיא שטאאטساנוואלט-
שافت.

* (איין בעטרינערישער שפאר-
פערايין.) נעגען דיא פערהافטונג דورنگ-
טارنو אונד אנגستען דער אונגارישען שפار- אונד
كرעדיטגנאסسנשافت מעלדען זיך דיא בעשويער-
דען דער בעטראגענען פאן טאג צו טאג. דיא لاقك-
טען מיטستענס ارمען לייטען كلייגע בעטراغنג אלס
געבورترען פיר אين צו نويافرنדעם دارلעהنג
אונד ווכسעل פיר داستوللבע. אויא מיטגلد ودس-
געבورترען אי. ز. ז. תרזיס אבער דיא אפפער בע-
كافטען נעמאלס אين دارلעהنג. — אينער דער
פערהافטעטען, דר. יוליוס דיورديك, ווار
צו אנפאנג דער אכטצينער-יאهرע ديسستانساغنג-
ارזנעטער דער שטادט كرעמنيتز.

* (איין ענטזעטצليכער פאר-
פאלל) האט זיך דיעזער טאגע אן קאטש
(קאמטאט איינגבرוך) צוגעטראגען. דיא יונגע
ווטשיע לאיבערסבעק לעגטע זיך מיט
אהרען פיער קליינען קינדערן אויף דיא איינבאהن-
שיינען פאר דען תראנקאמטעזען צו. אللע פינף
בלעבען אלס צערמالمטע ליכען אויף דעם גע-
לייזע ליגען.

פרענומעראציאנס-איינלادונג.

ווير ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען,
דערען פרענומעראציאנס-פערמין אם 1-טען דעצעמבער
צו ענדע גענאנגען (וואס נאנץ דייסליך אויף אינדער
„אדרעסס-שليפע“ אנגעצייגט איזט), אינדע גרענומעראציאن
ניישנסט צו ערנייערן, דאמיט דיא ווייטערע פערזענדונג דער בלאטטער קיינע שטארונג ערليידט.

געשאפטסבעריכט.

געטרייدע-געשאפט. ווייצען וואר נעפרעגט מעסיג צו מארקטפרייזען. דיא קויפלוסט וואר שוואך. פרייזע ווארען 5 קר. בילינער.

ווייצען, פחיים. 100 מעטער' 82, קילאגראמס 7.10 נור. 600 מעטערצ' 81. קילא 7,10 נור. 100 מטרצ. 80 קילא 7,10 נור. 100 מעטערצען. 80. קילא 7.05 נולד, פעסטער-כארען 100 מעטערצו' 80, קילא' 7.05 נולד, — 200 מעטער-צענטנער 79,5 קילא. — 7 נולדען, 100 מסצ, 79. קילא 7.06 נול. 100 מטרצ 78 8 קילא 7.05 נולדען.— ווייסענבורגער 1000 מעטערצ' 80,5 קילא 7.30 נולדען נאדראגנאגיישער 100 מעטער-צענ' 76.7 קילא 6.85 נול,— (אللעס פער 3 מאנאטען.)

כארן 5,45 — 5,50 נול.

גערסטע, סוסטער-וואארע 5,25 — 5,50 נול, מאלץ —,7 — 7,75 נולד.

מוקורוזע 6,10—6.25 נול.

האפער, 5,25 — 5,30 נול.

דיא אמטליכען געטריידע-נאטירונגען דער הייזיגען מארגהאללע וזנד: ווייצען:

קוואל.	באשקאער. fl.kr. fl.kr.	פעסטער-באדען: fl.kr. fl.kr.	שהיים: fl.kr fl.kr.
78 קילא	6.90—6.85	6.70—6.75	6.80—6,75
79 „	6.95—6.90	6.80—7.85	6,90—6,85
80 „	7.05—7.10	6.95—7.—	7.—4.95
81 „	7.10—7.20	—.— —.—	710—7.05
— „	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—

טערמינע-געשעפט. ווייצען פער פרוהיאהר 7,24—7,26 נולד. האפער פער פרוהיאהר 5,61—5,63 נול. מוקורוזע פער מאיזוני 1888, 5.83—5.85 נולד.

רעפס. (קאהל) פער פעסטמעבער-אפטאבער 1888 10·80—12. נולד.

שפיריטוס. נייע מעטהאדע, איס קליינען 25.75 פל. אים גראסען 25,25 נולד. אלטע מעטהאדע, פרעסמהעפע שפיריטוס 28.50—29. נול, אللעס פער 10,000 ליטר-פרצ.

פרעסבורגער שלאכטפיעהמארקט. דער אויפטريב אויף דעם פרעסבורגער פיעהמארקט פאם 28. ד. מ. בעשרת 1297 שטיק. דאפאן ווארען 1097 אונגאריש, 131 דייטשע אונד 65 גאליציש. דיא פרייזע ווארען: אונגאריש 52.—60, נולד. דייטשע 54 — 61,50 נולד אונד גאליציש 54 נול. (אللעס פער 100 קילא.)

ווייענער פרייזע.

ווייצען פער מאיזוני 7.67—7.72 נולד. פער פריה-יאהר 1888, 7,48—7.52 נול.

כארן אונגאריישעס 71—73 קילא 6,20—6,10 נור.

מוקורוזע אונג. 6·75—6,89 נולדען.

האפער אונגאריישער 5,60 — 5.70 נולדען פער מעטער-צענטנער.

ריבאל 30,—30,50 נולד. פער מטרצ.

שפיריטוס 25,50—25,25 נולד. פער 10000 ליטער פרצענט.

ווייענער שלאכטפיעהמארקט

דער אויפטريב אויף דעם ווייענער שלאכטפיעהמארקט אם 28-טען ד. מ. בעטרעגט 2355 שטיק. דאפאן ווארען 993 אונגאריש, 781 סארבישע אונד 1581 דייטשע. דיא פרייזע שטעהען ווי פולגט: 800 קילאגראמס: אונגאריש מאסט אכסען 50 — 58. נולד. סארבישע 49. — 56, נולד. אונד דייטשע 50. — 60 נולד.

הערוסגעבער אונד פערانטוואرטליכער רעדאקטאר

מ. סזאבאלטשי.

ווير ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומע-
رانטען אונד פريינדע, זיך מיט אהרען צושريفטען
דירעקט אן אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אויך ביטטען ווير, דיא אדרעسسע דייטליך
ווידא פאللנט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

ווايتسנער-רינג נומ' 3, בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

Eigenthümer: Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLOSI. Budapest, Druck von Sam. Markus. Andrassystrasse Nr. 12.

קאָמען, רייטען רוסישע אָנגעטען ווי דרייפּער-טעל יאָרען אָן אַלען אייראָפּאַישען שטאַטען אומהער. דיא זאַכע מוסטע זעהר נעהים נעהאַלטען ווערדען, דענן איינעדוויסט וואַרע דיא בעאַבזיכטיגטע איבערראַשונג אַבגעשיאָסט יאָרדען, אַנדערער-ווייס אָבער וואַרע דער פריין דער שטאַראַנדען אָן אינערהאַרטער ווייז געשטיגען. ווען מאַן ערפאַה-רען האָטטע, דאַס דיעזע עדעלשטיגע פיר דאַס רוסישע קאַיזערהויז זאַ זעהר געוויסס ווערדען, דיא צאַרען, וועלכע אינטער אַלען הערשערינען דאַס רוסיסטע שטוקק-קאַסטען בעזיטצט, וואַר איבער דיעזעס געשענק זאַ עטצוקקען, דאַס דיא וויא אַין קינד, מיט דעם האַלובאַנד אָן דער האַנד, אַם זאַ-לאַן הערומטאַנצטע.

" (וואַהלטהאַטיגקייט טראַגט צינזען.) דאַס פּראַוידיס דעם סטעוערער איזט. פּריוויפּעראַיגעס עדעלעלט דיעזע. וואַכט אַיס בי-דאַפעסט אַיגען בּרעזע, וועלכער 100 גולדען עגטהעלט אונד אַן וועלכעם פאַלגענדעם גע-שריעבען איזט: פאַר אַהרע שטעצטע זיך דער קיפּמאַן פ. מ. אַן דען טהויס-פּלאַטס אונד ער פאַנד דען טאַד אַן דען וועלדען, וועגע פאַמיליע לעבטס ער אַן גראַבסטער אַרמוטה צוריקקע. דיא וויטזיג יאַהרטע זיך אַן דען איזט. פּריוויפּעראַיגען מיט דער בעטטע אַיס אינטערעסטאַנטע אונד ער-העלט פאַן דעמעלבען פּיגעזע גולדען, וואַרויך דיא מיט אַהרער פאַמיליע נאַך פעסטס זיך בעגאַב. עטצטס איזט דיא אַן דער לאַגע, דיא מיטדע נאַכדע דעם איזט. פּריוויפּעראַיגעס דאַפעלטע צוריקקע-צאַהלען אונד דיא בעטטען, דען בעטראַג אונטער אַרמע וויטזען צו פערטהיילען.

" (אַנגעקאַנגטע ערבען.) אַיס אַטטסבלאַטטע ווערדען דיא אַנגעקאַנגטען ערבען דער פאַלגענדען ערבראַסער אַיגענפאַהרדען, זיך בעגען אַהרעפּפּריסס צו מעלדען: דיא ערבען דעם אַנטאָן בלייער אונד דער עלייאַבעטה קאַרלס-בערגער בעים גערעכט אַן שטרענאַמאַנ-גער, דער מאַריע בעגער בעים גערעכט אַן בודאַפעסט. דער ראַיא פּרייש בעים גע-ריכט אַן דעבּרעצין, דער וויטזיג גראַז-סאַנטא בעים גערעכט אַן סענטעש.

" (דר. יערזאַלעם.) דער אַנטיסעמי-טיזע אונד בעטטעגעדיזע דיזקוטאַר דער ליפּצי-גער "דיסקאַנטא-באַנק", דאַס זיך פאַרגעגעגטען אַבענדס אַם האַטעל "רהיניזעטהאַף צו מיינען מיט אַיגעם דעזיאַלווער ערשאַסען. ער העלט זיך ווייט אַמטסאַנ אַן מיגען אַיף. אונד צוואַר אַלס גרייז פערקליידעט אונד אַנטער דעם פאַלשען נאַמען "דר. מילדער אַיס בערלין". ער טריט אַיגע גראַסע גרויע פערריקקע אונד אַיגע בּרילליע. ער אַנטע זיך רוסיסיש אַנגעטען ווי דרייפּער-טעל יאָרען אַן אַלען אייראָפּאַישען שטאַטען אומהער. דיא זאַכע מוסטע זעהר נעהים נעהאַלטען ווערדען, דענן איינעדוויסט וואַרע דיא בעאַבזיכטיגטע איבערראַשונג אַבגעשיאָסט יאָרדען, אַנדערער-ווייס אָבער וואַרע דער פריין דער שטאַראַנדען אַן אינערהאַרטער ווייז געשטיגען. ווען מאַן ערפאַה-רען האָטטע, דאַס דיעזע עדעלשטיגע פיר דאַס רוסישע קאַיזערהויז זאַ זעהר געוויסס ווערדען, דיא צאַרען, וועלכע אינטער אַלען הערשערינען דאַס רוסיסטע שטוקק-קאַסטען בעזיטצט, וואַר איבער דיעזעס געשענק זאַ עטצוקקען, דאַס דיא וויא אַין קינד, מיט דעם האַלובאַנד אַן דער האַנד, אַם זאַ-לאַן הערומטאַנצטע.

" (וואַהלטהאַטיגקייט טראַגט צינזען.) דאַס פּראַוידיס דעם סטעוערער איזט. פּריוויפּעראַיגעס עדעלעלט דיעזע. וואַכט אַיס בי-דאַפעסט אַיגען בּרעזע, וועלכער 100 גולדען עגטהעלט אונד אַן וועלכעם פאַלגענדעם גע-שריעבען איזט: פאַר אַהרע שטעצטע זיך דער קיפּמאַן פ. מ. אַן דען טהויס-פּלאַטס אונד ער פאַנד דען טאַד אַן דען וועלדען, וועגע פאַמיליע לעבטס ער אַן גראַבסטער אַרמוטה צוריקקע. דיא וויטזיג יאַהרטע זיך אַן דען איזט. פּריוויפּעראַיגען מיט דער בעטטע אַיס אינטערעסטאַנטע אונד ער-העלט פאַן דעמעלבען פּיגעזע גולדען, וואַרויך דיא מיט אַהרער פאַמיליע נאַך פעסטס זיך בעגאַב. עטצטס איזט דיא אַן דער לאַגע, דיא מיטדע נאַכדע דעם איזט. פּריוויפּעראַיגעס דאַפעלטע צוריקקע-צאַהלען אונד דיא בעטטען, דען בעטראַג אונטער אַרמע וויטזען צו פערטהיילען.

" (אַנגעקאַנגטע ערבען.) אַיס אַטטסבלאַטטע ווערדען דיא אַנגעקאַנגטען ערבען דער פאַלגענדען ערבראַסער אַיגענפאַהרדען, זיך בעגען אַהרעפּפּריסס צו מעלדען: דיא ערבען דעם אַנטאָן בלייער אונד דער עלייאַבעטה קאַרלס-בערגער בעים גערעכט אַן שטרענאַמאַנ-גער, דער מאַריע בעגער בעים גערעכט אַן בודאַפעסט. דער ראַיא פּרייש בעים גע-ריכט אַן דעבּרעצין, דער וויטזיג גראַז-סאַנטא בעים גערעכט אַן סענטעש.

" (דר. יערזאַלעם.) דער אַנטיסעמי-טיזע אונד בעטטעגעדיזע דיזקוטאַר דער ליפּצי-גער "דיסקאַנטא-באַנק", דאַס זיך פאַרגעגעגטען אַבענדס אַם האַטעל "רהיניזעטהאַף צו מיינען מיט אַיגעם דעזיאַלווער ערשאַסען. ער העלט זיך ווייט אַמטסאַנ אַן מיגען אַיף. אונד צוואַר אַלס גרייז פערקליידעט אונד אַנטער דעם פאַלשען נאַמען "דר. מילדער אַיס בערלין". ער טריט אַיגע גראַסע גרויע פערריקקע אונד אַיגע בּרילליע. ער אַנטע זיך אַיגען שוסס אַיגס הערץ, אונד אַלס דאַס האַטעל-פּעראַאַל הערבייאַלטע פאַנד מאַן איהן אַן דען לעטצטען צייגען. — דער זעלבסטמאָרדער הינטערלייעס דרייא בריעפע: אַיגען אַן דען האַטעליער, אַיגען אַן דיעע פאַמיליע אונד אַיגען אַן דיא לייפּציגער שטאַטסאַנוואַלטשאַפט. מאַן פאַנד בייא איהם אַיסער 29 מאַרק אַיס באַאַרען, נעבסט פאַן גולדעסוויערטע.

" (צום אונטערגאַנגע דעס שאַלטען.) אַיף דעם האַמפּשיפּ "שאַל-טען", וועלכעס — וויא ווייר בעריכטס מעלדעטען — אַיף דער פאַהרט נאַך נעוויאָרק אַן דער נאַכט פאַס 19-טען אַיף דען 20-טען נאַוועמבער אַן דער נאַהע פאַן דאַיער פּעראַגליקקטע, בעפאַנדען זיך אַיף פּיעלע פאַסאַשיערע אַיס טעדרייך-אַנגאַרן. אַיסער דעם 24-אַהריגען קיפּמאַן אַטטאַ בוינער אַיס ווינען, דעסגלייכען בעגעגען וואַיזלע, ווע אַלס פערמיסט צו בעטראַכטען: באַראַ בעראַ-טאַלינו (20 יאַהרע אַלט) אַיס קלעס אַן טוראַל; פאַנזי לאַזי (18 יאַהרע אַלט) אַיס קאַמאַטהאַס נייטהאַר קאַמטאַס; פּראַנן בריקקער (28 יאַהרע אַלט) פּלייטשווער אַיס ווינען; מאַרקוס וואַסער (28 יאַהרע אַלט) אַיס ווינען; יעטטע זאַלאַנדער (24 יאַהרע אַלט אַיס) סאַטהמאַר מיט אַהרען דריי קינדערן אינגאַן (3 יאַהרע), וועראַניקאַ (11 יאַהרע) אונד עדואַרד (ווינלינג): שלעסלער נאַך אַהאַנן פּעטשענגי (25 יאַהרע), יאַיף לינקס (30 יאַהרע) אונד יאַהאַן טאַקאַטש (25 יאַהרע אַלט). אַללע דרייא אַיס אַלטאַ-מיראַ.

In der gesammten Auflage unseres heutigen Blattes befindet sich eine Separat-Beilage, betitelt „Weihnachts-Rathgeber", die für unsere geehrten Leser von grösstem Interesse ist. Sollte dieselbe in einer oder der anderen Nummer fehlen, so bitten wir sie, bei der Central-Buchhandlung Max Herzig in Wien, I., Franzensring 22 zu reclamiren.

קאַירואָ.

דעם מאַינצער "אַיזראַעליט" עגטגעגטען ווייר פאַלגענדען אַינטערעסאַנטען בּריעפ: צו דער גע-שיכטע דער אַפריקאַנישען שטאַדט קאַירואָ. אַן וועלכער אַינסטע רעגען יידישעס לעבען הערשטשט:

ירחי עיצאַהלט אַן דיעזע בראַנטש אַיבער דען נאַך קאַירואָ עגטפאַהרענען עקזילאַרכען (ראַש גלות) מר עזקא פאַלגענדעס: "מרגז חי' בקוראָ למר עזקא נשיאה שהוז מכנין לו כסא של כבוד בבית הכנסת מצד הארון ולאחר שקראו בתורה כהן ולוי הוז מרידין לו התורה." "פיר מר עזקא דען עקזילספירסטען, וואַירדע אַן קאַירואָ אַיגענס דער ברויך אַיגענעפיהרט, דאַס מאַן איהם אַיממער (אַם זאַבבאַט אונד דען פעסטטאַגען) נעבען דער בוגרעסלאַדע אַיגען עהרענוויטן הערריכטעטע אונד נאַכרעם מאַן אַן דער תורה דיא אַבשניטטע פיר דען כהן אונד לוי פאַרגעלעזען האַטטע, בראַכטע מאַן איהם דיא תורה. דאַמיט ער זעלבסט זיך דען אַבשניטט אַיס דערזעלבען פאַרלעזע." דיעזער עקזילאַרך וואַרד פאַן דעם אַבערהויפּטע דער יידי-שען אַקאַדעמיע (ישיבה) אַן פּימבריתא. יוסף כהן מר צדק, מיט דעם ער אַן אַיגען קאַנפליקט נעראַ-טהען וואַר, נעגעראַגען דיעע רעזאָלוציאָן אַן באַנדאַר צו מיידען. ער וואַנדטע זיך נון נאַך קאַירואָ, וואַ דאַמאַלס נאַך אַיגע נראַסע אונד בליהענדע יידישע געמיינדע בעשטאַנד, אונד הייער פאַנד ער עגדליך דיא רוהע, דיא ער זוכטע. דיא קאַיראַנער יידען לייסטען איהם אַללע עהרען צו טהייל ווערדען, דיא ער אַלס עהעמאַליגער ראַש גלות בעאַנשפּרוכען דיר פטע, קאַירואָ בעזאַסס צוריק דאַמאַלגען צייט אַיך אַין גראַבסטע יידישע געהרטהיי. מר עזקא'ס אַנקונפט אַן קאַירואָ דירפטע זאַ אַיס דאַס יאַהר 1229 שטאַטטגעפונדען האַבען.

דיא יידישען קראַנקען נעגען אַנו נאַך דיא נאַמען פאַן פערשיעדענען אַרטען יידישען גייס-טעסקראַנען, דיא אַן דיעזער שטאַדט נעלעבטע. דיעס וואַר עבען דאַס נאַהרונגס צייטאַלטער פיר דיא יידען נאַדאַפּיזאַם. דאַמזאַלס וואַלטען יי-דאַך נוכט אַלגען דיעזען. דען באַלד נאַך דער לאַגיזונג לוזוזיג דעם הייליגען, קאַנגען פאַן פראַנ-ריך, אַן טעגס, וואַירדע דיא שטאַדט קאַירואָ, דיא פאַן יעדער שאַן דען מאַהאַמעדאַנערן אַלס אַיגע הייליגע נאַלט, דאַ אַן איהר דער פריידע אונד באַר-ביער דעם פראַפעטען מאַהאַמעד. סידי מאַהוס, ווידט דען בריסטען בייא מאַרעסטראַפע פערבאַ-טען, וועלכעס פערבאַט באַלד דאַרויף אַיך אַיף דיא יידען אַיסגעדעהנט וואַירדע.

דיא אַן דער שטאַדט לעבענדען יידען מוסטען נון דיעזעלבע פערלאַסען. וואַרייף אַיהרע וואַנאַנען אַיגר לעבענסוויעזע אַן טירקישע בעגעהרליכע אַיגע-וואַנדעלט, וואַהרענד אַיהרע וואַהוויזע צו נוסטען דעם שטאַטטעס פעראַיסטערט וואַירדען. דאַס אַנ-זעהען דער שטאַדט שטעיגט אַיהרויף בעריטטעגע אַן דען אַיגען דער מאַהאַמעדאַנער אונד וואַירדען נון קאַירואָ נאַך מעקקאַ אונד מעדינאַ צוריק דרייטטען הייליגען שטאַדט עהראַבען. וואַטע אַדער פער-אַרטע זיך נון אַן בריסטען נאַך דיעזער הייליגען שטאַדט, זאַ וואַירדע ער אַנלייך עגטהויפּטעט אונד זיין הויפּט דאַנן אַיף אַיגער שטאַנגע אַיבער דעם נלייקקריך זיין! נעדענקעס פּיינדליך מיינער, אַיהר אונד מוסטער אַנגאַ, עס בריינגען מיר זיגען!"

נאַכדעם ער דעם יונגען מאַרבען דיא האַנד נעדריקקט האַטטע, פערלייעסס ער אַן בעגלייטונג דער מוסטער אַנגאַ ראַש דאַס צימטער.

דרייסטען מאַהאַמטטע אַנגאַ מיט צוטטעגנדער האַנד דיא רעכטע דעס יונגען וואַלאַהען אונד וויא שפּראַך קוים האַרבאַר: „נעאַרן, עס אַיזט אַיגע נראַסע מהאַט אַיס וועדקע! אַין אַנשענגעהמען מעהר אַלס אַיגען נעוואַהלי-כער שטוהל. לייגעס נוכט, מוסטערליך פּיהלט מיין הערץ פיר אַיך, אונד מיט דעם אַיגע אַיגער מוסטער לעגט אַיך אַן אַייער זעלבע."

„אונד מיינע בروסט שלאַגט אַיך, וויא דיא אַיגענע פריינען זאַהנעס עגטגעגען, עריגעדעטע ער וויַיך; „אַ, עס גיבט אַיגע נראַסע, פעללייכט פאַרבריגגענדע מהאַט! מיך, מוסטער, וויא אַיהר דען אַיגענען זאַהן עגגען ווירדעס!"

מוסטער אַנגאַ לעגטע בייד האַנד אַיף דעס יונ-ליגגס הויפּט אונד שפּראַך מיטע נעריהרט: „נאַטט זעגגע דיך אונד שטעגע דיך! עס לאַסטע דער עוויגע ווינע נוכט פיר לייבען אונד ער וויַיך דיר נגאַדיג! עס וועגדע דער עוויגע נגאַדע דיר צו אונד ער נעבע דיר פריעדען! אַמען!"

„איך דאַנקע אַיך, מוסטער," שפּראַך נעאַרן ווייטער פראַה אונד מונטער: „אַייער זעגען אונד אַייער נעבען וועד-דען מיך שטעצען."

נאַך אַיגער קוצען ווייל פּוהר ער פּלייטטערנד פאַרס. „אַגד זאַללטע אַיך נוכט בין מאַרגען צוריק מוטטאַנטטעגד אַיער הויז אַיפּגעזוכט האַבען, זאַ פערלאַסטע אַיער פרעדליכעס הייס אונד טרעטטע אַן דען וואַנד יעגעס אונ-דוכדרינגליכען מאַאַרס, וועלכעס אונז פאַן אונזעדען פינדען שייזעט. דאַס, וויא דייא אַיכען עגן פער-שלונגען אַיגע גרינע דיעזעקראַנע בילדען — איהר קענגע יא דען אַרס — דאַס שפּעלט אַיך הין. פאַרטעס גוייע האַנדע אונד שפּרעכטע אַין שפּעלטעס נעבעס פיר דיא רוהע אַיגעס פרייעדאַזען. ער ווייד עס פּעגגעהמען אונד ווייד עס אַיך דאַנקען אַן דיינעס דיספּערן נאַכט —"

„נעאַרן," שריע מוסטער אַנגאַ בינאַהה לויט אויף; „נעאַרן, וואַס האַבט איהר פאַר?"

„אַיגע נראַסע, ערלע מהאַט. דיא נור אַינער דעס שפּייער דעס נעהיימניססעס נעריהען קאַנן." ערוויידערטע ער. „אונד נון, מוסטער, לעבט וואַהל!" איבערבריגגעס דעס פרייליין, דאַס איך וויא אַיגע שוועסטער דיין אונד אונ-ענשוויהט לייבען, מיינע לעבעזאַן נייסטע מאַנ וויא גליקק פינדען אַן דער זייט אַיגעס מאַנגעס, דער א הערע ווירדיג איזט!"

ער אַומפאַסטע דיא מוסטערליכע פּיינדען אונד קיסטע דיא מיט דער הערצליכקייט אַיגעס זאַ-געס. דאַנן אַיילטע ער הינווג. דעס אַלטען דאַנגער האַטטע ער שאַן פּרייהער אַיגגנד דאַנגער נעדריקקט.

„זאַ האַסטע", שפּראַך דער אַלטע דינגער שטיינגער צור מוסטער אַנגאַ; „וואַס אַיזט נעשעהען? זאַ זאַה איך אונזעדען נוטען פּרייגד נאַך גיע."

(אַרשעזעטצונג פאַלגט.)

פּאַלליעטאָן.

איין משומד אונד זיינע נאַכקאָמען.

(היסטאָרישע ערצאַהלונג.)

(8-טע פאָרזעטצונג.)

„מוסס עס מיך נוכט פערדריעסען," שפּראַך עלי-מאַר. „דאַס בייא יעדעס מיינער בעזוכע אַים שלאַסטע עבעדסבערג דאַס פריילין אבזיכטליך מיינע נאַהע צו מיידען שיינע, וואַהרענד איך וויא הער אַן לעבהאַפטער אינטער-האַלטונג בעגריפען מיינע מיט אַיגעם — אַיגעס —"

ער שטאָקקטע אונד זענקטע דען בליקק פאַר דעס אַיגע אַנגאַ'ס, וועלכע הערריזיך ערגאַנגטע:

„מיט אַיגעס נאַטגעלאַזען מאַנגע, אבער מיט אַיגעס מאַנגע, אַן דעסען רוף קיין מאַקקעל האַפטע. יעדעס עהרענהאַפטען מענשען שטעהט מיינע מהער אַפען, יעדעס, דער טראַגט אונד ראַטה זוכט. איהר נעהאַרט נוכט צו דען דיזפּטיגען; וואַס פיהרט אַיך אַלאַ צו מיר?"

„אַיין אַויפטראַג מיינעס פאַטערס," ענטגעגנטע עלי-מאַר. „ער ווילל באַלד מיט נעאַרן רעדען."

נעאַרן הערכטע יעטצט אַיף. ער אַהנטע וואַהל, וואַרום דער קאַנצלער נאַך איהם פערלאַנגטע.

„דיא פּפליכט אַיזט הייליג," זאַגטע ער. „זאַ לעבט דענן וואַהר, איהר, מוסטער אַנגאַ, אונד איהר, עדלעס פריילין! לעבט וואַהר! דיא האַפטענגס מיטס הינצו: אַיפּס וויעדערזעהען, נאַטט זענגע אַיך! מאַנגע איהר שטעטס

קאַירואָ.

דעם מאַינצער "אַיזראַעליט" עגטגעגטען ווייר פאַלגענדען אַינטערעסאַנטען בּריעפ צו דער גע-שיכטע דער אַפריקאַנישען שטאַדט קאַירואָ. אַן וועלכער אַינסטע רעגען יידישעס לעבען הערשטשט:

ירחי עיצאַהלט אַן דיעזער בראַנטש אַיבער דען נאַך קאַירואָ עגטפאַהרענען עקזילאַרכען (ראַש גלות) מר עזקא פאַלגענדעס: "מרגז חי' בקוראָ למר עזקא נשיאה שהוז מכנין לו כסא של כבוד בבית הכנסת מצד הארון ולאחר שקראו בתורה כהן ולוי הוז מרידין לו התורה." "פיר מר עזקא דען עקזילספירסטען, וואַירדע אַן קאַירואָ אַיגענס דער ברויך אַיגענעפיהרט, דאַס מאַן איהם אַיממער (אַם זאַבבאַט אונד דען פעסטטאַגען) נעבען דער בוגרעסלאַדע אַיגען עהרענוויטן הערריכטעטע אונד נאַכרעם מאַן אַן דער תורה דיא אַבשניטטע פיר דען כהן אונד לוי פאַרגעלעזען האַטטע, בראַכטע מאַן איהם דיא תורה. דאַמיט ער זעלבסט זיך דען אַבשניטט אַיס דערזעלבען פאַרלעזע." דיעזער עקזילאַרך וואַרד פאַן דעם אַבערהויפּטע דער יידי-שען אַקאַדעמיע (ישיבה) אַן פּימבריתא. יוסף כהן מר צדק, מיט דעם ער אַן אַיגען קאַנפליקט נעראַ-טהען וואַר, נעגעראַגען דיעע רעזאָלוציאָן אַן באַנדאַר צו מיידען. ער וואַנדטע זיך נון נאַך קאַירואָ, וואַ דאַמאַלס נאַך אַיגע נראַסע אונד בליהענדע יידישע געמיינדע בעשטאַנד, אונד הייער פאַנד ער עגדליך דיא רוהע, דיא ער זוכטע. דיא קאַיראַנער יידען לייסטען איהם אַללע עהרען צו טהייל ווערדען, דיא ער אַלס עהעמאַליגער ראַש גלות בעאַנשפּרוכען דיר פטע, קאַירואָ בעזאַסס צוריק דאַמאַלגען צייט אַיך אַין גראַבסטע יידישע געהרטהיי. מר עזקא'ס אַנקונפט אַן קאַירואָ דירפטע זאַ אַיס דאַס יאַהר 1229 שטאַטטגעפונדען האַבען.

דיא יידישען קראַנקען נעגען אַנו נאַך דיא נאַמען פאַן פערשיעדענען אַרטען יידישען גייס-טעסקראַנען, דיא אַן דיעזער שטאַדט נעלעבטע. דיעס וואַר עבען דאַס נאַהרונגס צייטאַלטער פיר דיא יידען נאַדאַפּיזאַם. דאַמזאַלס וואַלטען יי-דאַך נוכט אַלגען דיעזען. דען באַלד נאַך דער לאַגיזונג לוזוזיג דעם הייליגען, קאַנגען פאַן פראַנ-ריך, אַן טעגס, וואַירדע דיא שטאַדט קאַירואָ, דיא פאַן יעדער שאַן דען מאַהאַמעדאַנערן אַלס אַיגע הייליגע נאַלט, דאַ אַן איהר דער פריידע אונד באַר-ביער דעם פראַפעטען מאַהאַמעד. סידי מאַהוס, ווידט דען בריסטען בייא מאַרעסטראַפע פערבאַ-טען, וועלכעס פערבאַט באַלד דאַרויף אַיך אַיף דיא יידען אַיסגעדעהנט וואַירדע.

דיא אַן דער שטאַדט לעבענדען יידען מוסטען נון דיעזעלבע פערלאַסען. וואַרייף אַיהרע וואַנאַנען אַיגר לעבענסוויעזע אַן טירקישע בעגעהרליכע אַיגע-וואַנדעלט, וואַהרענד אַיהרע וואַהוויזע צו נוסטען דעם שטאַטטעס פעראַיסטערט וואַירדען. דאַס אַנ-זעהען דער שטאַדט שטעיגט אַיהרויף בעריטטעגע אַן דען אַיגען דער מאַהאַמעדאַנער אונד וואַירדען נון קאַירואָ נאַך מעקקאַ אונד מעדינאַ צוריק דרייטטען הייליגען שטאַדט עהראַבען. וואַטע אַדער פער-אַרטע זיך נון אַן בריסטען נאַך דיעזער הייליגען שטאַדט, זאַ וואַירדע ער אַנלייך עגטהויפּטעט אונד זיין הויפּט דאַנן אַיף אַיגער שטאַנגע אַיבער דעם

ערמאסטע. דען ער האלטע עס פיר אונמאגליך, דאסס אהנליכעס האטטע געשעהען קאנגען: אבריגענס ווערדע ער זיך ערקונדיגען אונד שפאטער אויספיהרליכער אנטוואורטען.

פראגען פולסקי זעלבסט ערזוכטע דיא רעגיערונג אום זאמארטונג איינעמצונג אייגער אונטערזוכונגס־קאמיססאן. דאמיט דיעזע זיך פאן דעם פערלימדערישען אונדאלטע דער פארגעבראכטען בעגיעדונגען אבערצייגטע. דיעזע קאמיססאן איזט בעריישט צוזאמענגעטרעטען.

וואהר שיינט צו זיין, דאסס גערادע מיט דען נאבגעהמטען קונסטגעגענשטאנדען שווארזעל געגרעבען ווערדע מאן דיעזע פיר עכטע אויסגעבען, אז מאן דיא פאלשע נאכריכטען עגטאגדען זיין.

איינע דייזאמע פעיאדגונג.

אום ווען קאממט איינע נאכריכט, דיא גראבסטע אויפגעדרען ערזעגט איזט אין אללען עדדלך גווישטען מעגשען גר דאס געפיהל דער גענוגטהוערונג ווקקט.

דער אסטערדייטשע קולטוס- אונד ריכטסטייטסטער דערד פ. גווישט האט אייגע פעראדגונג ערלאבסען. נאך ווערלכער זעכס מאטטערשולפראפעססאר ען ווערדען, אונד אין דער גאנצען מאנארכיע דיעזע פעיאדגונג אבגעהאלטען ווערדע. דאס אין דער גאנצען מאנארכיע דיעזע פעיאדגונג אבגעהאלטען ווערדע, איזט אבער אין אלטער פאן 17 יאהרען נאך פעסט הינגעדרעט אונד פרעדיגער לעגטע ער דען ווינ צו פוסס נאך דער הייפטשטאדט צוריקק. הייטע גנאדיגט ער צו דען בערייטסטען מאלענגען איין דעם גאנצען דער בילדהויערקונסט.

" (דיא בילדהאפעסטער פארלינק) ווערלכע אונטער דעם פראטעקטאראטע דעם ערצהערצאגס יאזעף אונד דעם בישאפס שלוד פאן גראבסיאדדען שטעהטען פאלגענדע פיגע אונטערד גלייכגעסטאלטען צו אהרען דורקצאגסטמלערדען: דיא דייסטאכאנדרעטען דר. אולמאן אונד דר. א. גמעינער. דאן אייזאק רוים דע מעיער. פראנץ פרינד אונד דר. קלייכטענבערג. אום גאנצען בעשטעהט דיא דורקצאל אויס 24 מיטגליעדערן.

" (דער צאר אלס עהעמאן.) דיא קאיזערין פאן רוסלאנד פייערטע אם 26-טען נאוועמבער אהרען געבורטסטאג. דיא יאהרעס פייערונג אהרדע אלט. צו דיעזעם פעסטע האטטע דער רוססישע קאיזער ווער גענאהלען אין האלזבאנד אויס פיערציג גראסען שמארגדען בעשטעמט. אום 40 עדעלשטיינע דער גליכען גאטטען פאן מאדעללאוער שאנהייט אונד עגטשפרעכענדער גראבסע צו בע-

" (ראבבינערוואהל.) ווא אינו געמעלדעט ווערד, וואהרדע הרב ר. מנשה שמחה פרידמאנען. דען דקק באדטפעלד. שוויגעריאהן של הרב הגאון דקק האידו-נאגאש. מיט איינער מעהר ווי פאן 69 שטיממען צום ראבבינער אין סאבראנען געוואהלט.

" (ראבבינער-דענקמאל.) אין דיא קאמיסאן צור בעאורטהיילונג דער צור ערהיכטונג איינעס דענקמאלס פיר דען גראבסטן אונגאריישען רוסטער יאהאנ ארענ אין בודאפעסט ווארדען יאהאנ אייסלאנדער געוואהלט ווערלכע וואהל אין אונגארן געבארען. אבער ווום איינער ריהע פאן צערדען אויסגעוואהלדערט ווערד, עס ווערדאם דיא הערדען: ווייטאר טולנער (ווען) אונד מאקס קלייען (בעדלען). לעטצטערער איזט ווהל, ער ווארד צאהלען דעם בודאפעסטער אזר, האנדווערקערפעראיינס אונד געהארט הייטע צו דען אנגעהענגסטען בילדהויערן דייטשלאנדס. ביידע ווייסען ווום איינען מאנגע אין בודאפעסט.

דערד מאקס קלען ווארדע אין גיבארט (קאמטאט אבאי) געבארען. דיא זיין פאטער אין אלטער שולדערער יאר. יאהרעד דעם אונגארישען פרייהייטסקאמפפעס אבגעוועהרעלטע ער מיט ווען עלטערן נאך סאנטא. פערוואיזט, קאם ער אום אלטער פאן 17 יאהרען נאך פעסט הינגעדרעט אונד פרעדיגער לעגטע ער דען ווינ צו פוסס נאך דער הייפטשטאדט צוריקק. הייטע גנאדגט ער צו דען בערייטסטען מאלענגען איין דעם גאנצען דער בילדהויערקונסט.

" (דיא בודאפעסטער פארלינק) ווערלכע אונטער דעם פראטעקטאראטע דעם ערצהערצאגס יאזעף אונד דעם בישאפס שלוד פאן גראבסיאדדען שטעהטען פאלגענדע פיגע אונטערד גלייכגעסטאלטען צו אהרען דורקצאגסטמלערדען: דיא דייסטאכאנדרעטען דר. אולמאן אונד דר. א. גמעינער. דאן אייזאק רוים דע מעיער. פראנץ פרינד אונד דר. קלייכטענבערג. אום גאנצען בעשטעהט דיא דורקצאל. אום 24 מיטגליעדערן.

" (דער צאר אלס עהעמאן.) דיא קאיזערין פאן רוסלאנד פייערטע אם 26-טען נאוועמבער אהרען געבורטסטאג. דיא יאהרעס פייערונג אהרדע אלט. צו דיעזעם פעסטע האטטע דער רוססישע קאיזער ווער גענאהלען אין האלזבאנד אויס פיערציג גראסען שמארגדען בעשטעמט. אום 40 עדעלשטיינע דער גליכען גאטטען פאן מאדעללאוער שאנהייט אונד עגטשפרעכענדער גראבסע צו בע-

פערשיעדענע נייאגקייטען.

" (איבער דאס בעפינדען דעס דייטשען קראנפרינצען) לויפען פארטוואהרענד עדפיילליכע בעספרעכונגס-נאכריכטען אין, מאנכע פראפעסארען גגטען האפפנונג איזט פאללונג גגעגוגגן.

" (איבער דיא קאנפערענץ) דער ארטהאדאקסען פראטעסטאנטען אין בערלין, ווערלכער איזט פרינץ וויל העלם מיט גגמאהלען בייוואהנטע, בריגגט דיא קרייזע-צייטונג אייגע אונגערן בערכטע. דאראן זאלל פרינץ ווילהעלם אין דער דעדע בעגאגט האבען, דיא גאטטעסדיענסט עס דיא, דען כרייסטליכען גלאבען אלען שטאאטען נאכדרוקקליכער אלס בייהער צור געלטונג צו בריגגען. נאך דעם פרינגען שפראך דער אגטיסעמיטישען האפפרעדיגער שטאקקער אין גלייכעס וגגגי.

" (צור רונא-בערראהעלער וואהל.) דער אבגאארדגעטע אייגער מינגיר, ווערלכער מיט דער אגגעוויזגגג דער יאהל דעס אגטיסעמיטען לוגגגר סאבא אין דגגא-בערראהעל, בעגגעוויזגגג

בריעפ דער רעדאקציאָן.

הערן ב׳ ד׳ אין ק. דיא מאבאקאַרלאנע האט וואָהל פיעלע אינאנגערמליכקייטען; אבער שריעסליך נעהט מאן דאָר מאן דעם נרונדואשצע איט: ווער דיכטן ווילל, מוסס צאהלען; נימאנד ווערד צום דיכטן נעצוואונגען, אלזא אייך ניכט צום צאהלען.

הערן מ׳ צ׳ אין נ. עס ניכט דינגע, דיא זיך ניכט מארע־נידיגן לאסטן, אונד אין זאָרכעס איט עבען דאס ארטע ווערנשטום, ווערכעם דער איטסרזוקך דער נאשטי־כען וואהרהייט איט: דיעזע וואהרהייט לאסט זיך ניכט וואהרער מאכען, אונד דאס דיא ניכט נעפאלשט ווערדן דאריב ר צו וואכען, איט דיא אויסאבע דער ארטיקעל־טען ווערנשאפט.

הערן ש׳ ל׳ א׳ אין ס. דער מיטאן ב א כ ע ר לאסט איהנען זיין קאָמפלימענט איבער איהרע לעטצטע חידה מאכען.

הערן א׳ ז׳ אין קראקוי. ניכט מ׳גליך: אין אינגארן מוס דיא צייטונג ווערכסט 30 קר. אנגאנצנשייער מאן יעדער איינצעלנען אנצייגע ענטריכטען.

הערן מ׳ נ׳ אין ח. כ. אד 1: זעהען דיא נעפל־אונ־ זערע לעטצטע מישטואָר־נוטסער נאך: אד 2: דאס ווערד עכען נעפלאנט.

הערן ר׳ ר׳ אין ס. דיא נעזאמטצאהל בעטראגט 500, וואָהאָן איך יעדע סארטיע בייליגיסט דיא האלפטע ענטפאלדט.

הערן ה׳ שש׳ אין ל. ווער האבען שאן איינמאל נע־ אנטווארטעט: Lucien.

הערן ש׳ פ׳ אין ט. פאסטשטעמפעל ווער Huszt.

הערן ס׳ ה׳ אין סענדרא, ב׳ ד׳ אין נאמעטמא, ל׳ ש׳ אין ש. מאטשאק, מ׳ ב׳ אין מיקאָ: ניכט נעצאָנען

ראטהזעל.

(פאן מאמוּל ווייס, רעליגיאָנסלעהרער, אונ־סקאליטין.)

הענגסט דיא וואָהל דיא נאָאסט שטארק,
דיא פיעל שטארקע מאנער האט: —
דאס הייסט דער לייטט טאָנט נייגע האארע,
ווא ווערדע ראירטט נ׳ינמאל אים יאהרע: —
דיר ווערדע דיאָר ניכט באנגע,
ווא בייטכן לאהל ניכט לאנגע;
מיט דעם בלוטכן וואכען פייט ווא ווייערע,
ווערהען קוהלונג דיינער שטיינע נייערע.
דאך עס שטעהן אם זעלבען אָרט
דיעזע מאנער פאָרט אונד פאָרט:
ווא נאהרען זיך אז דער בוטס דער מוטטער,
דיא ערדעם פאנדיין אייך ניכט זיין פוטטער. —
ערדער איינע קראנע טראגט,
דיא אם הייסט ער נעטמאכט לענגע;
זא נענען איינען זיך דיא האנד ערהבעם,
גלייך פאן דעם שלאנ דיא נאנצע שטארט ערבעבט.

חידה

(מאת החכם י. ז א כ ס, בריזאנוי.)

אב אנכי מארבעה בנים
וחמה כתובים פעמים בחידה;
השתחויתי לצעיר ממני בשנים,
אף כי לי משפט הבכורה.

פעם אחת תתחברו בני היקרים
לעשות חנוכה וסעודת פוריים,
ונתנו כל אחד ארבעה חיקים בשוה
למען ישבו יחד בשלום ואחוה.
הבכור חפץ לעשות מכל חלקיו חנוכה,
ואת לא היה בין האחים תחוקה;
לכן לא מראו אחיו את רצונו
כי מדוע ינעו המה ממנו?
רק נתנו חלק כחלק, ועוד אות אחת חסרה,

*) דיא נאמען דער איינצעלנדער ריכטיגער לאזונגען, ווערכען מאר שרוסס דער נאכסטען פריישאנגסטער אונד צוסאמטען, ווערדען ווייר פערא־פפענטליכען.

ויחזק הקטן חלקו הרביעי—וחנוכה נגמרה.
להעלות נר חנוכה חפץ הצעיר יחבבור
ויתן כל אחד חלק, ותוך — איר.
ועד דרך זה עשו סעודת פוריים,
רק לא שתו ולא היו שכורים.

איפלאזונג דער ראטהזעל אין נ׳ 181,
דעם דייטשען:

Compagnie.
Handarbeit.
Abraham.
Namenstag.
Uchatius.
Königin
Avigdor.
Halbinsel.

דיא אנפאנגסבוכשטאבען ערגעבען דאס וואָרט:

Chanukah.

דער חודה:

נפש, שפן.

ריכטיג האבען געלאזט:

ב י ר ד ע, דיא הערען: מארגאן פערלוס — טשאנאד־ אפאטשאליא, יאזעף אדלער — בערעזנאמ.

דיא ח ר ח, דיא הערען: שצען מאנער — ב׳־ דאפעסט ישראל דראפעזקי — קראקוי, נ. מ. לעזר — ש. סס־פעשעד, ש. מ. דיאמאנטשטיין — מונא־ייטש, יוסף נרינבעגע — פרעסבורג, מ. י. בראסט — עדרעי, דוד זאב שיפף — נאדי־יאראן־ין מאר־ יאדעצי — דונא־פאלדוואר, י. ראזענשטיין — טרעמעשוואר, שמואל ביכלער — מאר־ וואש, י. ש. פאללאק — הרעמאנשטאדט, איצק נימאנ — ל. יאזענבערג, אברעקאמאר גילבערגער — מארא, דאוד דאזענקאפף — דיעשטר, לעפאלד ווייס—מוגא־ פעשרי, מ. ווייס — ב־אייראר, אפרים פיעשר — מ. סס, קיראלי, אבראהאם שפיצר — בארסלאו, מאטעד ווייס־ בערגער — פאדרעש.

פאן דען לאזונגען

אין פאָרינער פייטאגנומטער אוט איט אים פערזעהען פאלגנדע־ דע צושריפט וועגנגעלעגען:

ספרד הוה פרדס רמונים,
רפסודות — אגוזים — רבואי מטמונים
מארעות יקרות, יקרים בכל בית,
אוים מעת הוחרבים בית ש,
מארת אל שם, נדמה לנוא ר ש,
ובשעדי הערים ברפד ושית.—

* * *

דאס דייטשע ראטהזעל לאז איך קוים,
וא פאנד איך בייט, ווייס, ווייס אונד טרוים:

שמעון בכרך.

פרייטאגס־פאָלליעטאָן.

פריידענוואָכע איינעס הויזרערס.

(6־טע פאָרטזעטצונג.)

„נון קאָמען דיא שווערען קרייענסיאהרע." עיצאָהל־ טע קאָסט ווינען איינמעריקאָמען צוהאָרען ווייטער. דער פראנצאָזע צאָג אינס לאנד אונד בראנדשאטצע ווייט אום־ הער. דיא לאָסט דער איינקוארטיזונג וואר אונערטראנלייך אונד דראָהטע. אונז לאנדלייט פאָסט אייפצוריכען. ווי וואָרען ניכט מעהר וכער דעם הויזעס אונד דער שייער, דער אויסזאָאט אונד דער ערנטע. נאך דער שלאכט בייא נראָסס־בעערען קאָם איין פרעטס־ענגער הויפען פראנצאָ־ זען הער, פלינדערטע אונטע־ האבע אונד לענגע צו־ לעטצט פייער אן. אייך מיינע נעבידד נינגען אין פלאמטען אייף אונד מיט איהנען אללע פאָרראטהע: פיעה אונד נע־ ראטהע.

„איך שטאנד, ווא פאָם בלוטצע נעריהרט. דא. וואס וואלטע איך בעגינגען? רינגאום קיינע הילפע. אללע וואָרען ווייר ווא אונגליקקליך אונד הילפלאָז. איך שטאנד בייא דען רייטענדען באלקען אונד זאה אין דיא נלוטהיץ, וועלכע דיא אבבייט מיינער פאטער אונד מיינע אייגע, האנדע פערצעהרטען; איך זאה דען דיר אייפזייבער, ווא מיינע ווייגע נעשטאנדען אונד ווא איך מיינע שאנסטען יאהרע פערלעבט האטטע. צודעם האטטע איך אין קראנ־ קעם טאָטטערען, מיינע לייב, דיא יעטצט אן לעאָאלד נוג פעיהיאטטעם איזט.

„אלס איך זא שטאנד, פאָלל גראם אונד בעטרב־ נוסס, אהנע דאטה אונד הלפע — דא קאָם מאָנס אן. ער האטטע פאן אינגערעם אינגלוקק נעהאט אונד זיך דורך דיא קרייגעריטען הינפען דורכגעשטאהלען, מעהר אלס אין מאל אין נעפאהר, ווען לעבן צו פערלייען. אין דער אינגענגד ווטטערלעע עס פאן אלדאטטן מאנס זאה מיך אן אונד ווייגטע בישטעלך. דאנן טראָטטעטע ער מיך: „ווא דום נ׳ אונד נעפאטטס בייטטן דאטטע, דוא ביטט נאך מיין פאָרטער מאנס. דען אקקער האט דאס פייער פערשאָנט, אונד ער ווערד דיר נייען זונגען בייג־ נען. נאטשלאָב, דוא ביטט נרונדבעטיטעט! אום מאנס הייסט עס: ווייגנער נעהט דער דאנדאנן, ווענן ער דיא לאטט דער אויסזאאט טראגט אונד אום יובעל צייהט ער אין, ווענן ער דיא נאדבען אויף דען שולטערן האט־ — דיא ווייסט אים יובעל ווערדער אונס הייט טרעטען! הייר זונד 200 מאהלר אום דען עדטטען אנדריפ צו מא־ כען, דא נעהאדען ניכט נאנץ מיר, אבער הערען שטעדן האט דיא מיר נעלייהען!"

„עס טראָט מיר נאטט אם נעלד. ווייר פיינען נאך אים הערבטט אן. דיא שיעדן אויטטערוטטען. דא מראָ־ צאָזן ווארדען בייא לייטטע אויטט הייטט נעטטראנען אונד פלאהען אן דען דאיין. פאטט מאלוך ווארד מאנס הער, ער האלף דען בייא־שוטט אויטטרייטען אונד דיא אבייט בנאוטטרבנען. ער ווארד אין קרעצער צייט אין בייאפרשטאנדנער נעוואדדען אונד נאט מיר מאנכען נטטעטכען ווונד. פטרטטע עס אן נערד, דא אבבייטע־ האהנע אויטטנוטטאהלען. אָ ראנגטע מאנס אין דיא שטארט אונד פרטאטטעט עס. אבער ווטאט נאך מעהר ווארד, ער נאהט מיינע לייט אין דיא שטארט צו זיך; טייבטטן פפרטנע אונד ווארטטעט דאס דראנקלינע קינד, אלס דער פרוהלינג קאָם, בראנגטע מיר מאנס דאס בלוטהנדע מאטטעדכען צוריק, פאלל אונד דונד ווארד עס, דאטט איך מיינע פרייד דאטטע.

„דער אויפבייא דעם האטטע ווארד פאלדעדטע, דער פרוהנע ווארד נעטטלאָטטען, בייג עדטטען דרטטטען אונד מאנס אבער פעלאר יין טייבטטן דורך. דען מאר אונד ططטאנד ווערדער אללדין, בוז ער, יאקאב, דיינע מוטטער הייראטטעטע, אך! נאך ווענען יאהרען דעטטע אויך ער זיך הין אונד נינג צום נראָטטען ווייבע דער מאדטען.

„דיא האבע איך דיר אינא יאקאב, פאן דיינעם פאטטער נרצאהלט. נון קאָטט באלד צו אינז: דוא ואלדטט אין דעם בטטטע שלאטטע, ווערכטט מיינע לאנדטטטאט־ טע ווגר אונד עס זאלל דיר אין מיינעם הייוז אן נוטטט מאנגען."

יאקאב דרייקקטע דעם אלטען דיא האנד אונד ווד יעטטע ניכט ווייטער פאן דיינער זייטט, האטטע ער דיר נאך זא פיעלע פראגען, אין בעטרעפט דיינע .אטטרנ, אן איהן צו דרטטטן.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

הומאָרטיסטישעס

איין צייגנטטעס.

איינעם שוהמאכער. דער ווענען איינעם נע־ דרינגען פערזעהענס פאר דעם שטאדטנערטטע אנגעקלאגט שטאנד, וואָרדע פאלגנדעם לייטנדד־ צייגנטטס ווער הייטאטלכען דראָפנעטטיגע פער־ לעטען: „יאהאן קנעדטטם איט שוהטאכער, ער האט 7 קינדער אונד קיין פערטאנען. ז א נ ס ט האט ער זיך נאך ק י י ן פ ע ר נ ע ה ן צו שולדען קאָטטען לאטטען."

פרייטאגס־פאָלליעטאָן.

פריידענוואָכע איינעס הויזרערס.

(6־טע פאָרטזעטצונג.)

„נון קאָטען דיא שווערען קרייענסיאהרע." עיצאָהל־ טע קאָסט ווינען איינטעריקאָטען צוהאָרען ווייטער. דער פראנצאָזע צאָג אינס לאנד אונד בראנדשאטצע ווייט אום־ הער. דיא לאָסט דער איינקוארטיזונג וואר אונערטראנלייך אונד דראָהטע. אונז לאנדלייט פאָסט אייפצוריכען. ווי וואָרען ניכט מעהר וכער דעם הויזעס אונד דער שייער, דער אויסזאאט אונד דער ערנטע. נאך דער שלאכט בייא נראָסס־בעערען קאָם איין פרעטס־ענגער הויפען פראנצאָ־ זען הער, פלינדערטע אונטע־ האבע אונד לענגע צו־ לעטצט פייער אן. אייך מיינע נעבידד נינגען אין פלאמטען אייף אונד מיט איהנען אללע פאָרראטהע: פיעה אונד נע־ ראטהע.

„איך שטאנד, ווא פאָם בלוטצע נעריהרט. דא. וואס וואלטע איך בעגינגען? רינגאום קיינע הילפע. אללע וואָרען ווייר ווא אונגליקקליך אונד הילפלאָז. איך שטאנד

שטאדטטהארע אויסגעפּפּראָנצט. קאָם איין יודע צופאַללין אדער אבזיכטליך אין דיעזע שטאדט, זאָ וואורדע ער איבער דיא האָהען שטאדטמויערן אין דען גראבען פאַר דעזעלבען הינאבגעשטרעצט. זאָ בליעב עס ביז פאַר זעכס יאהרען.

1881 בעזעטצטע נאָמליך איינע פּראָנצאָזישע אר-מעע קאָריאָן, אונד דיא שטאדט פערלאָר איהרען הייליגענשיין. איהרע טהארע וואורדען נון דען כריסטען אונד יודען צוגלייך געפּפּעגט, אונד צור גראַסען בעטריבניסס דער מאָהאמעדאַנער וואורדע דאָרט זאָגליך אויך איין כריסטליכעס גאַסטהויז אונטער דעם נאָמען „האָטעל דע פּראַנס" עטאַב-לירט. אויך איינע יודין, דיא פאַן דעם נאָהען טונס קאָמען, וואָהנען נון דאָרט אונד זינד דיא צו-מיסס ליעפעראַנטען דער פּראָנצאָזישען אַרמעע. דיא געבריידע, וועלכע עהעמאלס אלס יידישע נאַט-טעס- אונד לעהרהייזער דיענטען, זינד הייטע קיינ נאָך צו ערקענען, דא זיא אים לייפּע דער יאָהרהונ-דערטע מעטר ערע מאלע אומגעבייט וואורדען. דער עהעמאליגע יידישע פּריעדהאָף דאולבסס. אין דעם זא פּיעלע יידישע נייסטעסהעלדען רוהען, דיענט הייטע איינעם מאָהאמעדאַנער אלס אבסטאַרטען.

פערלאָזונג

1) דער 1864-ער לאָזע.

בייא דער אם 1-טען ד. מ. פאָרגענאָמענען ציעהונג וואורדען פאָלגענדע סעריען נעצאָגען: 49 240 319 386 409 673 947 995 1012 1153 1248 1250 1276 1506 1556 1621 1673 1834 1945 2540 2796 2991 3160 3426 3474 3618. דער הויפּטטרעפּפער מיט 150.000 פל. פיעל אויף ס' 1673 נו' 42, דער צווייטע טרעפּפער מיט 20000 פל. אויף ס' 1556 נו' 29 אונד דער 3-טע טרעפּפער מיט 10000 פל. אויף ס' 1556 נו' 66. פערנער געווינגען: יע 5000 פל. ס' 3474 נו' 94 אונד ס' 49 נו' 41.

2) דער דאמבוי-לאָזע.

בייא דער אם 1. דעמבער שטאַטגעהאבטען ציעהונג וואורדען פאָרגענדע טילגונגס-סעריען נעצאָגען: 361 1469 1514 5347 6388 אונד 7501. אללע אין דיעזען סעריען עגשאַלטענען לאָזע געווינגען יע 6 פר. דיעזעלבען שפּיע-לען יעראָך אין אללען וויסענשעפטען געווינצאַהונגען מיט. — דער הויפּטטרעפּפער מיט 100.000 פל. פיעל אויף ס' 4514 נו' 51, דער 2-טע טרעפּפער מיט 5000 פר. אויף ס' 1575 נו' 26. פערנער געווינגען: יע 1000 פל. 2791 נו' 55, ס' 4322 נו' 6, ס' 7760 נו' 88, יע 500 פל. ס' 4918 נו' 82, ס' 6832 נו' 83, ס' 7402 נו' 71 אונד ס' 7804 נו' 2.

יע 100 פל. געווינגען: סעריע 39 נומער 40, 983 — 10 1087 — 14 1241—14 1255—60 1859—71 1890—30 1904 -88 2648—70 2788 —20 2957—56 3162—43 3278—67 3763—27 3928—52 4301—02 4450—73 4948—70 5102 —07 5125—25 5618—09 6319—47 7380—65 7685—75 7941—92.

יע 50 נילדען געווינגען סעריע 50 נומערע 160, 1119—31 1037—63 1072—230 1232—85 1684—18 1873 1185—68 1224—20 2301—46 2192—47 2229—35 2083—5 —45 2418—52 2586—91 2640—81 2769—40 3331 —17 3453—37 3552—01 3968—22 4075—35 4255—80 4379—28 4469—15 5109—38 5157 —20 5189—98 5320—68 5660—82 5734—80 5779—19 5887—73 5922—79 6042—44 6161 —69 6390—26 6475—88 6542—91 7054—36 7099—71 7387—16 7479—46 7522—66 7603 40 7681—49 7684—24 7743—21.

אונד יע 25 נילדען געווינגען ס' 7573 נומ' 17, 3970—99 189—30 7945—85 1276—29 1506 —10 1814—44 6843—63 598—50 6159—32 7243—53 2084—9 5266—12 2949—33 2292 —37 6367—4 7364—31 6398—63 7—77 1467—35 5159—57 6745—33 3032—19 7336 —17 7619—61 3800—44 549—60 5926—3 3449—11 5695—26 7990—82 6515—99 6704 —45 77—66 7538—70 1650—48 1995—68 6434—65 7857—54 4224—33 6700—40 6386 —100 2718—79 4152—85 6013—43 3490—64 4902—56 1832—10 3318—84 1049—46 7273 —64 7011—39.

4) דער ווינדישגראַטץ-לאָזע.

בייא דער אם 1. ד. פאָרגענאָמענען ציעהונג פיעל דער הויפּטטרעפּפער מיט 20000 נילד. אויף נו' 57351 אונד דער צווייטע טרעפּפער מיט 2000 נו' 92058, פערנער געווינ-נען: יע 1000 פר. נו' 52337 אונד 82953, יע 500 פל. נו' 9342, יע 100 פר. נו' 37875 59331 16580 אונד 74489.

(Weihnachts-Rathgeber) betitelt sich die Separat-Beilage unserer heutigen Nummer und wir können derselben das Zeugniss ausstellen, dass sie den Titel „Bester Weihnachts-Rathgeber" in vollstem Masse verdient. Sind Bücher an sich die geeignetsten Geschenke, so sind es ganz besonders die im „Weihnachts-Rathgeber" empfohlenen. Von den Klassiker-Ausgaben des Bibliograph. Institutes an, die als die besten anerkannt sind, bis zu den am Schluss empfohlenen „Gesellschafts-Spielen für Jung und Alt" enthält derselbe **nur Vorzügliches,** eine sorgfältige Auswahl gediegener Geschenkswerke **für jeden Stand, jedes Alter und jedes Geschlecht.** Die Central-Buchhandlung **Max Herzig**, Wien, I., Franzensring 22 (vis-à-vis der k. k. Universität), die diesen Rathgeber herausgibt und von der auch alles in demselben Angeführte zu beziehen ist, verdient noch besondere Anerkennung für die, mit Rücksicht auf die mit den Festtagen verbundenen grösseren Ausgaben, getroffene Einrichtung, dass alles im „Weihnachts-Rathgeber" Verzeichnete **zu den dort angeführten Baarpreisen** mit einem Zinzenzuschlag von 3% (= 3 kr. per Gulden) **auch gegen nachträglich zahlbare 10 gleiche monatliche Theilzahlungen bezogen werden kann.**

Was immer Sie aus unserem heute beigegebenen „Weihnachts-Rathgeber" für Ihren Bedarf wählen, Sie können sicher sein, den Beschenkten damit zu besonderem Dank zu verpflichten.

ראטאצייהונג פאָם 30-טען נאָיעמבער 1887.

33 21 56 78 89 בריגן

פּרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

ווייר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומעראַנטען, רעדען פּרענומעראציאָנס-פּרעמיען אם 1-טען דעצעמבער צו ענדע נעגאַנגען (וואס נאָכ ד ר י ס ל י ך אויף איהרער „אדרעסס-שליפּע" אנגעצייגט איזט), איהרע פּ ר ע נ ו מ ע ר א-צ י אָ ן נ י ט ס צו ערנייערן, דאמיט דיא וויי-טערע פּרענומעראַנטען דער בלאַסער קיינע שטאָרונג ערליידע.—

ווייר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומע-ראַנטען אונד פּרייונד, זיך מיט איהרען צושריפטען דירעקט אז אונזערע רעדאַקציאָן צו ווענדען.

אויך בישטען ווייר, דיא אדרעססע דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פּעסטער צייטונג

וואיטצנער-רינג נומ' 3, בודאפּעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

נעשאָפּטסבעריכט.

נעטרייד-נעשאָפּט. ווייצען וואר נעפּעלען מעסיג. צו מאָרגען נעבראַכט. דיא קויפּלוסט וואר גוט. — פּרייזע וואָרען — קר. בילינער.

ווייצען, פּעסטער: 1600 מעטער' 81 קילאָגראַם 7 17½ נור. 300 מעטערצ' 81. קילאָ 7,10 נור. 100 מטרצ. 80/5 קילאָ 7,10 נור. 100 מעטערצען, 80 קילאָ 7.15 נורד, מעטער-כאַרען 100 מעטערצען, 80 קילאָ 7.05 נורד, — 200 מעטער-צענטנער 79,5 קילאָ. — 7 נולדען. 100 מטצ, 79. קילאָ 7.06 נול. 100 מטרצ 78 8 קילאָ 7,05 נולדען.— באַשקאָער 200 מעטערצ' 80,5 קילאָ 7.10 נורדען נאָרדאַמעריקאַנער 100 מעטער-צענ' 76.7 קילאָ 6.85 נור,— (אללעס פּער 3 מאָנאַט.)

האָרן 5,40 — 5,50 נור.

נעדמסט, פּוסטער-וואַרע 5,25 — 5,50 נול. מאַלץ --,7 — 7,75 נולד.

קוקורוזע 6,10 — 6.25 נול.

האָפּער. 5,25 — 5,30 נול.

טערמינע-געשעפט. ווייצען שפּר פריה-יאהר 7,26 — 7,28 נולד. האָפּער פּער פריה-יאהר 5,57 — 5,58 נור. קוקורוזע פּער מאַיוניי 1888, 5,83 — 5,85 נורד.

רעפּס. (קאָהל) פּער פּעסטמכער-אָקטאָבער 1888 12.— 10·80 נולד.

ווייטערע פּרייזע.

ווייצען פּער מאַיוניי 7.57 — 7.62 נולד. פּער פריה-יאהר 1888, 7,51 — 7,56 נול.

שפּיריטוס 25,37 — 25,15 נורד. פּער 10000 ליטער פּערצענט.

העראוסגעבער אונד פּעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר

מ. סאבאָלטש.

פּרוכט- אונד מעהלפּרייז-טאבעללע.

ווייצען נאָרדאַמעריקאַנישער			סער 100 קילאָגראַם
"	75	"	—.— — —.—
"	76	"	—.— — —.—
"	77	"	—.— — —.—
"	78	"	6.65 — 6.70
"	79	"	6.80 — 6.85
"	80	"	6.85 — 6.90
ווייסענבורגער	78		—.— — —.—
"	79		7·05 — 6.95
"	80		7.15 — 7.—
"	81		7.20 — 7.15
"	82		—.— — —.—
"	—		—.— — —.—
"	—		—.— — —.—
פּעסטער-כאַרען	78		—.— — —.—
"	79		6.65 — 6.75
"	80		6.70 — 6.85
"	81		6.80 — 6.95
"	82		—.— — —.—
"	—		—.— — —.—
"	—		—.— — —.—
פּהיים	77		—.— — —.—
"	78		—.— — —.—
"	79		7.— — 6.95
"	80		7.05 — 7.10
"	81		7.10 — 7.15
"	82		—.— — —.—
"	—		—.— — —.—

ריכטע	קויפלוסע פּער העקטאָל.	סער 100 קילאָגראַם			
קאָ (ניאָ)	72—70	5.60 — 5.35			
נערס פּוטער.	60	5.60 — 5.20			
" מאַלץ	62	—.— — —.—			
האָפּער	41	5.60 — 5.55			
קוקורוזע באַנאַט.	75	5.55 — 5.50			
דעסטע אנדערע	73	—.— — —.—			
הורזע	—	— — —			
וויצען	פּער הערבסט	7.10			
"	פריה-יאהר	7.29			
"	"	—.—			
קוקורוזע	יוני 1886	5.51			
נעדמסט	"	—.—			
האָפּער	פריה-יאהר	—.—			
"	הערבסט	5.55			
רעפּס	אינ.-פעב.	12.25			

זאָמעהל			
		נומער	
14	10	0	
13	90	1	"
13	60	2	"
13	30	3	"
12	80	4	"
12	40	5	"
11	50	6	"
10	80	7	"
9	30	8	"
8	40	8½	"

דער זאַק צו 100 קילאָגראַמס מיט זאַק פריע באַהן		
שפּיריטוס אלטע פּעסטער	28	—
קאַרטאָפעל " נייע	26	96

קורז-טאבעללע פאָם 1. דעצעמבער

לאָזע.	fl.	kr.
אונגאַרישע גאָלדרענטע פון 1854 פּר. 4 פּרעצענטיגע שטאאטס-לאָזע	131	—
" " 1860 " " " אנלעהן	134	50
" " " " "	138	50
" " 1864 " לאָזע צו 100 נילדען	170	—
" " " " 50 " " "	170	—
אונגאַרישע פּרעמיענלאָזע צו 100 נולד.	123	50
פּרוסישע לאָזע	123	—
קאָסע רענטענשיינע	55	—
שווייצער-לאָזע	18	25
מיילאָנער-לאָזע	180	25
מאַדריד-לאָזע	49	75
ראָטה-קרייץ-לאָזע פון אונגאַרן	116	—
אינגלענדישע לאָזע	22	50
קאָפּענהאַגען-לאָזע צו 10 נולד.	26	50
קראַקאָער לאָזע " 20	16	40
אָפּענער לאָזע " 40	47	75
מאַלין-לאָזע " 40	43	50
וויראָלע לאָזע " 10	42	50
מאַלס לאָזע " 20	19	50
וואַלאַכיאַנער לאָזע " 10	55	50
סט.-גענאָאַס לאָזע " 40	22	75
סאַוואָיסלאָ " 20	55	—
אייזענשטעדטער לאָזע " 100	26	25
רעטעס לאָזע " 50	137	50
וואַלדשטיין-לאָזע " 20	68	—
ווינדישגראַטץ לאָזע " 20	31	80
ווינדישע לאָזע "	42	—
פּרוסישע פּרעמיענלאָזע	133	50
אונגאַרישע יאָהרעסלאָזע	39	75
עסטרייכישע "	13	20
	14	—

ווייטע-פּאַפּיערע.	kr.
אונגאַרישע גאָלדרענטע פון 4 פּרעצענטיגע	99 30
דעסגל. " " " "	— —
אָסטערייכישע " " שטייער-פריי	113 —
אונגאַרישע מאַטיר-רענטע	85 70
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	104 —
שטאַטס-באַנאַטע	104 70
רומענישע רענטע	104 55
באַלגישע "	104 40
כאַרוויטש "	— —
קאָפּענהאַגען אונד סקאַנדינאַוישע	104 50
אונגאַרישע אנלעהען-אנלעהען	152 75
וויינגעגענטע אנלעהונגס-אָבליגאַציאָנען	100 —
אונגאַר. היפּאָט.-אָבליגאַציאָנ.	— —
נען פּער 100 צו 5%	97 50
אונגאַר. גרונדענטלאַסטונגס אָבליגאַציאָנען	104 50
אונגאַר. אייזענבאַהן-אַקציעס פּ. 5%	101 75
אלפּאָלד.-פיאוּמאַנער באַהן	182 —
אונגאַר. נאָרדיאָסטע אייזענבאַהן צו	179 50
אונגאַר. נאָרד.-אָסט.-באַהן	176 —
אונגאַר. וויסקאָבאַהן	175 —

נעלד-קורז.		
ווילכער אויסיג	—	—
וויכאַטען	5 92	
אָסטערייכישע גולדען	9 94	
רוסישע רובלען	61 75	
20 מאַרק-שטיקען	12 34	
רוסישע אויסיגאַל	10 26	
רוסישע אַפּאַזיט-בילעטן	1 10	

Eigenthümer: Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI.

Budapest, Druck von Sam. Markus. Andrassystrasse Nr. 12.

אדאָלף ראָטה'ס

הערען- אונד קנאבען-קלייידער-לאגער.

בודאפעסט, קאינזנאמעסע 7.

עמפפיעהלט זיין וואהלאסאָרטירטעס לאגער פאן

זאָממער- אונד הערבסט-אנצוגען

וא איך האוען, גלעלעטס, איבערצוגעהער, וועגעפאלעמאָס, האוזלאקס, מעקסיקאנער, שמארט- אונד רייזעפעלצע, וא וויא קנאבענ-קלייידער (בלו, חשש שעמען), נאך נייעסטער פאזאן צו דען בילליגסטען פרייזען.

בעשטעלונגען נאך מאאס ווערדען בינען 24 שעה- דען, מיט איזאנאהמע שבת אונד יו"ט, אנגעפירטעס.

Roth Adolf Herren-Schneider,

Budapest, Königsgasse Nr. 7, in Hause „zur schwarzen Katze", vormals Karlskasserne.

מזרח.

אהרצייט-טאבעללען (מיט פיעפציג אהרזער בע- דעכונג) אין פיינסטער קאלירא'פישער איינשטאט- טונג פיר 80 קר. בי 3 פל. פערזענדעט פראנקא דעל אים דעכט פיעל צישפריך ביטטערד

Majer Salzer, Duna-Földvár.

נ. ב. ביא אהרצייטטאבעללען אויט נור דיא אנגאבע דעס פאלדען נאמענס אונד דעס שטערבע- טאגעס דעס פערבלייבענען נאחזייערס.

10.000

מאאר צום עקספאָרט בעשטיממטע הערען-ווינטער-האוזן מוסטען אין פאלגע דעס זייען עראהאלטען צאללאריפעס הויער צוזוקקבל: בען אונד עראוגלעס איך דען אויסראנ, דיעזעלבען אינצעדען אדער אין גאנצען פארטיגן אוס יעדען פרייז צו פערקויפען. איך נעבע דאהער דאס מאאר דיעזער נאך דער נייעסטען וויינער מאדע בעסטע גע- ארבייטעטען, פיקס אונד פערטיגען

הערען-ווינטער-אבערהאוזן

אוס נור 1 פל. 95 קר

(אוס דען בראסנען אבייסלאגן) אין יערגאנגען אב, אונד האמוס נעמאנד צווייטרע, עקלאלע אוד, דאסס דיעזע הא- זען עלעגאנטע, פעסטע אונד ווארמע אבערהאוזן ווער, אונד נעהמט איך ווילבע צוריקק, וועגן דיעס גנאס יאהר- הייס אויס. — דא דיא האוזן ווייסענדען אבגאנזיג פינדען, מאנע זיך יעדער בעמאיללען, וועגן בעראהמ ביא מיר צו בעשטעלען. עס ווירד אויכ ביא בעשטעללונגען דא שייסלאנג אנצוגבען. — פערזאנדט נור גנגען נאכנאה- מע. בעשטעللונגס-אדרעסע לוטעט:

M. APFEL,

Wien, I. Bezirk, Wollzeile Nr. 29/62.

אנצייגע.

ווייר עמפעהלען אויזערע פאבריק פאן

האָכפרימא בשר סאלאמי אי יעלבייאאָרען,

אויך יערע נאטווג ווייסטע אונד פאייזלאר, מיט הכשר פערזעהען מיר הן דפה ומחוה דקיקן דעגעש. — פ ר ו ז ו ק ר א נ ט ע ווערדען ווייר אויך פיר- לאגען נראטיס. אבמאנדפאלל

WEISZ et BENIGNI, Klausenburg.

מצבות.

ארנאלד מאָהס גראבשטיינלאגער

Budapest, Waltzner-Boulevard Nr. 5.

(אן שבת אונד יו"ט געשעלוסען.)

עמפפיעהלט זיך אללען יענען, וועלכע דיא טרוריגע פפלייכט דעס גראבשטיינזעטצענס צו ערפיללען האבען. — זעהר שאָנע גראבשטיינע אויס מאמאר אונד גראנזיט ווער אין גראססער אויסוואהל פאָראראה- טהיג. קאדרעקטע גראווירונגען, זעהר שאָנע שריפ- טען מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

קאָנקורז.

ביא דער באאער איזר. דעלניאסנעמענדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק כבעל תפילה מיט איינעס יאהרעסגעהאלטע פאן **500** פל. פערזונד **80** פל. קויאר-טייערונגעלד אונד איינעס טהייל דער שחיטה-איינקונפטע. פער 15-טען מארץ 1888 צו בעזעטצען. — בע- ווערבער, ווילכע אין דער דייטשען אונד אונגאר- שען שפראכע בעוואנדערט זיין מיססען, האבען אוזרע צייגנישסע אבער לעבענסלאטער, פאמיליענ- שטאנד אונד בזוהערונג בעשאפטיגונג בין צום 1-טען יאנוער 1888 פראנקא אן דען פארשטאנד איינ- צייגען. צום פראבעפארטראג ווירד נור דער בע- רופענע צוגלאסען. דייזע- אונד אבערווערלונגס- שפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען נאך בע- מיססטיג דעס פארשטאנדעס פערגעזעט.

Vorstand der isr. Religionsgemeinde in BAJA.

איך זוכ

איינע שטעללע אלס ראבבינאטספערוועזער אונד מאטריקענפיהרער אין איינער ארטהאדאקסען געמעינדע. איך האבע דיא נאטהיג קוואליפיקאציאן צור מאטריקענפיהרונג אונד בין אין טכטיגער בעל תפילה קוראַ ווילל.

נאהערעס ביא דער רעדאקציאָ.

אנצייגע.

פיר מוהלים איזט דורך געפערטיגטען אין ווער נעטצלינגס ספר צו בעצעהען. ווילכעס אין דייטש-ליטטש אללערליי מילה יפיריה, וויא מוהלים פיר מילה, בעד ברית אונד געפאטטער אי- נגע דיי פיזען הבן אוס דעם שלחן ערוך אונד תשובות רבותינו האחרונים צו ל עמטראלט. — פריי בראשירט (אנגעבעדען G 40 קר.

גלייכצייטיג מאכע בעקאנגט, דאסס ביא מיר אללע ארטען יין כשר, איך פיר הן דפסח הבע ל, וואוהר פרייא פאן יעדעם חשש חמץ, וויא אויך אהנע מיר עטעטע בייטשטיגע עכטע ערלייזר גא- טייטיגע צו האבען וזיר. פרייז פאן 16 בזו 30 קר. פער לוטער. אויך פערלאנגען ווירד איך הכשר געשיקקט.

IGNATZ KAFF, Erlau, Ungarn.

Leopold Sommer

אודרען- אונד יובעלען-געשאפט

Budapest, Königsgasse Nr. 20.

דייוא'אריזנע נאראנטיע, אונטער יעדעכע צייט קרייזע רעפאראטירן אומזונסט. נאכסטע אויזע איינענע קאסטען בעזעיקשעללונג ווערדען. — פראוויזיון-אוזרהאב- כער ערהאלטען נאכאמסט, פערזענדונג פאללוך. יעדעי איי- צעלנע נענגנשאמט אויזע מיט דעם אפשלוכען פונצירונגס- צייכען פערזעהען. הערען נאל ד רעפאראאר-אונקע-אוזה- רען דאססעלבע נעדרוקקט פאן 40 פל. אויזיוואדס, מיט אייגאנגעס דעקקעד פאן 28 פל. אויזיוואדס, דאמען-נאר- דעפאנאאר-אוזרען מיט דאססעלבען נעהרייזע פאן 25 פל. אויזיוואדס, אייגאנד נעדרוקקט פאן 18 נורדען אויזיוואדס; ווילבער-דעפאנאאר-אנקע-אוזרען דאססעלבע נעדרוקקט 18 פל.; ווילבער-דעפאנאאר-ווירזע-אוזרען דאססעלבע נע- דרוקקט 15 פל. אייגאנד 10 פל.; ווילבע-אוזרען מיט דאססעלבען דעקקעד אונד מיסשעלבע שליסעל אויזשו- ציעהען 11 פל.; דיזעלבען אייגאנד נעדרוקקט 6 פל., נוקקעל-דעפאנאאר-אוזרען (נוקט וואסע-בוזר), שווארצע קונסטאריכט, 6 פל. 50 קר. — דייטע נעדרעלאנט אן נאלד- אוזרקעסטען, רינגען, אינסבאנדען, בריסטאנדען, אהרזע- הענגען אונד מעדאיללאנס.

כשר-קאזע

נוט נערייסטע וואארע

בהכשר גמור אפילו למהדרין מן המהדרין!

לאיסקאוט קוואלטאט עמפעזטאלער **65** קר.

גראער **60**

בריזען אין דייטרוזן געבוטען **45**

אים מיינער קאזע-פאבריק אין נוטא-לידאו.

Jacob Ehrenfeld

Budapest, I., Arokutcza 13.

(יאראב עהרענפעלד בודאפעסט אראק-אט, 13.)

דיא בוטשולע דיעזע אין ערסטער הייזע צום אונטערריכט דער שולפפלייכטיגען קינדער דער געמיינדע אין דער בוטצוכט אלס איכונגס- פלאטץ. דיא איזט דער בוטשולע נעוואנגען ועטצלינגע זיר צור בעפפלאנצונג דער שטראס- סע; נאכסטן אונד פלאטצע צו פערוויזען, דיא פאן דער געמיינדע נוכט בענאהטיג- טען ועטצלינגע קאנגען דורך דען געמיינדע-פאר- שטאנד נאך אנהאלטונג דעס נוטאכטענס דעס גע- מיינדע- (שטאטוטען) איזטיזסטעס פערקויפט ווערדען.

אין דעם פאללע ווענן דיא הייפען אדער אנ- דערע שאדליכע טהיערע אין זאלכער מאסס אויפטרעטען, דאסס זיא דען בארארטער דער לאנדפלאנע אנגטהמען, קאנן דיא געמיינדע-פאר- שטאנד אויך ווייטר דעם אנטראגעס דעס געמיינדע- (שטאטוטען) ווירטשאפטס-איזטיזסטעס אנאדר- נען. דאסס איזסער דען אין ערסטער הייזע אנ- מעלדונגס בעוואנדטע ווערד אנגעטהמען אונד בעוואגנגעס דער געמיינדע ביא דער אבזייהר אונד ווערדען זאמטליכע פערזענטונג דיעזער שאדליכען טהיערע מיטגעטהיילט.

פערטרעטער געזוכט.

ווירד אין מאגיאָרטהיר גאלאנטעריע אונד גיר- בערגערבראנשע עטצ. ווערווירד ווירד. ווערדען זאמ- מטליכ אויזגענאמען.

G. SCHAPIRER & COMP.

Wien, III. Hintere-Zollamtsstrasse Nr. 9.

בעי

לפרסם ולהגלות!

יה בני שני שנים שנתתי הכשר על הציקאריי- פאבריק שבעיר, ועתה נודע לי שהזמן רב הרשיע לקנות הקמח של הציקאריע ממקומות המתרשים — לכן אני מודיע שלא יסמוך שום אדם על הציקאריע הן הנעשה פה עירנו, והן הנעשה בכפר ו ע ר ב י א נ ש סמוך לקאלאמיא ונכתם שמה שהוא תחת השגחתי, ודעו כל ישראל שאני תחת השגחתי.

על זה באתי על החתום

קאלאמיא יום ד' ו' בסלו תרמ"ם לפ"ק.

הק' חולה ליש מוועטש, רב דפה.

ואבקש לפרסם זאת בבתי כנסיות ובבתי מדרשים. מקום חתימה.

קאָנקורז.

אין דער אדטה. גמעינדע צו בע- ד ע ט ט י א - א י ז פ א ל י (קאמיטאט בודאד) ווירד פאלגענדע 2 שטעללען אם ד ח אויר הבע ל צו בעזעטצען: 1-טען א י ן ש י ח ט ובודק ר א ש י ן. יעהרליכער פארצילונגער נוטער בעל תפילה, שוחט ובודק מוהל, בעל קוראַ ומוהל זיין מיסס. יאהרעלטר נעהאלט 9 פל. אויר יודיש ואיינע נאמנע שוחטה. אויר נעבענטאלנוטעטע. 2-טענס אין ש ו ח ט ש נ י. יעהרליכער אויר אין מיטטעלער בעל תפילה, בעל קוראַ ומוהל זיין מיסס. יאהרע- נעהאלט 3,50 פל. דער שוחט שני האט נור עיפות צו שאכטען אויך האט ער דאס שטיפת צו פערזעהען ויאפיר ער דיא מקוה-איינקונפט אונד דורך בע- אמטע. — יטים נוראים האט דער שוחט ראשון מיספים ישוחט שני שחרית מפארצובעטען.

בעוערבער אים דיעזע שטעללען האבען אוזר- דע נור פאן אללגעמיין אנערקאנטען פראמטען ארטה. ראבבינען שטאמטענדע קבלות, ווא אויך צייגנישסע אבער בוזהעיגען דעלניאזען דעלעגע- וואנדטע. פאמיליענשטאנד אונד אלטער אן דען אונטערפערטיגטען פארשטאנד בין ד ח שבט הבע ל אויצזוזעהען. נור דער בעזעפענע ווירד צור פרא- בע צוגעלאסען אונד דען אקצעפטירטען ווערדען דיא דייזע-שפעזע פערגעזעט.

Berettyó-Ujfalu (Com. Bihar.), im Nov. 1887.

FARKAS SIEH, Präses.

פריידען אונד לידען

איינעס יונגפערהייראטהעטען עהעמאנעס

ס ק א ר ״ ט ק, דען 29-טען נאיעמבער 1887.

גטער אלטער פריינד!

אלס איינעם מיינער ליעבען פריינד טהיילע איך דיר מיט, דאסס איך זיט דרייא יאהרען צו דען גלוקקליכסטען אללער עהעמאנער, וויא זיא איך עהרען צו פירען ווער, גערארט דאס גשטאנענסטע, בעמיטליידענסווערטהעסטע נעשאפע אין דיעזעם אממערטהאלב איזט איין יונגעללע, נאטטלאב, דאסס איך זיט איהרהצייאהנצ טאגען אין אללער גשמער בין. דאסס איין לעבענסלוסטיגער קאבאלטצער אהנע בערעגקען זא ליעבלס אין דיא פאללע גשטו. אונד זיך זא בערייטווילליג דיא גאלרעגען פעססעלן דעם הויזגען עהעמאנדעס אנטווערען לאססט. וויא איך — מאן זעלטען פארקאמטס. מיינע אנגעבעטעט פרייא איזט אין יאהרעם אדעאל אן שאנדיז, נייסט אונד הערין. — דאס אינגליקק עגער, אפט מיט זא איינעם עקזעמפלארע פאן איינעם דראכטן — וויא קיינס אין צווייטעם דייעזעדען עקסטרעם — לעבען צו מיססען, איזט נייסט הארב זא גראאסס. אלס דאס גליקק, אן מיינע לינא גגקעטטעט צו זין, איך מאכטע עדעס צוריפען: בעיאהרט דאך דייזע אנגאנגטע גאלדענע פריהיט נייסט שטעטס וויא אין הייליגטהום. דא דיא נייסט אים שטאנדע בייסט, נור צו אהנען, דאסס אן דער ווייסט איינעם אללעס אין איינעם אוגענבליק אין אלעם אנדערען אנדערס אין איינעם אנדערען